

बंगलादेशका सत्तारूढ दलका सांसद अन्वकारुल अजिम उपचार गर्न भारत गएका बेलाभा कलकत्तामा उनको हत्या गरिए। भारत हुँदै नेपालमा लुक्न आएका हत्यारालाई नेपाल प्रहरीले पक्राउ गर्न सफल भएको छ। सांसद अजिमको भारतमा हत्या गरिएको थियो। हत्या आरोपी सिनामा एमडी हुलेन हुन, उनलाई गिरफ्तार गर्न नेपाल प्रहरीलाई सफलता मिलेको हो। पक्राउ परेका हत्या आरोपीलाई बंगलादेशले सुपुर्ण गिरदिन पढ्न गरेको समाचार छ। प्रहरी शोकका अनुसार हत्या गरिएपछि नेपाल आएर बंगलादेश पुगेका र बंगलादेशबाट पुनः नेपाल आएर लुकेका थिए। नेपाल प्रहरीको क्षमता एकपटक पुनः प्रमाणित भएको छ।

यसअघि विश्वभरि तहका मन्त्राणका विकिनी क्लर चार्ल्स शोभराजलाई पनि नेपाल प्रहरीले नै पक्राउ गरेर नयाज दिवाएको थियो। नेपाल प्रहरीको क्षमता प्रशंसनीय रहेको छ। तर प्रहरीमाथि हदै नाघेर राजनीतिकरण गर्ने र प्रहरी शक्तिलाई राजनीतिक स्वार्थका लागि दुरुपयोग गर्ने क्रम बढेर जाँदा प्रहरीमाथि अनेक आरोप लाग्ने गरेको छ। प्रहरीको उच्च मनोबल पनि कमजोर पनि भएन भएको छ। राजनीतिले अपराधिकरण बोका त्यसको दुःखमात्र सुखमात्रा परेको छ।

वर्ष ४२ अंक ४२

२०७१ जेठ २२ मंगलबार

(June 4, 2024)

मूल्य रु. १०/-

**कालोरातमा के भो ?
 अझै रहस्य नै**

०५८ जेठ १९ को कालोरात। यो कालोरात अर्थात् दरवार हत्याकाण्ड भएको रात। के भयो, के भएन ? यसबारेमा २४ वर्षमा पनि यथावत् छानविन गराउन कुनै सरकारले चाहेन।
 तत्काल, माधव कुमार नेपालको नेतृत्वमा छानविन गराउन चाहेका पूर्वराजा ज्ञानेन्द्र शाहलाई मध्य नेपाल अझै अलोचना गर्नुपर्छ। आमाको काजक्यासमेत नगरेर प्रधानमन्त्री बन्न दरखास्त हाले माधव कुमार नेपालले त्यतिबेला छानविन समितिमा बसेर छानविन गराएका भए हरेक मनको चिसो मेटिने थियो। पूर्वराजा ज्ञानेन्द्र शाह पनि लाञ्छना र आरोपबाट बरी हुनेथियो। चुनाव जित्न र सत्तामा पुग्न, टिडन र मनलाखी गर्न सफल पार्टी तथा नेताहरू कानूनब्यवस्था र शासनमा असफल भए। जनताको घृणाका पात्र बनेका छन्। यिनकै अकर्मण्यताका कारण यो कालोरात काँले छ।
 बुद्धिजीवीहरूले लेखेका छन्- दरवार हत्याकाण्ड एकदमै सतर्कतापूर्वक मञ्चन गरिएको एउटा ठूलो राजनीतिक पद्यन्य थियो। यो घड्यनका सूत्रधार को थिए, राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय के के कारण थिए, कुनै दिन स्पष्ट होला।
 हाललाई हार्दिक श्रद्धाञ्जली नेपाली मनमनका राज वीरेन्द्र र वीरेन्द्र वंशलाई।

नेपाल विवाह गन्तव्य बन्नेभयो

काठमाडौं। नेपाल समलिङ्गी विवाह गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने सरकारको नीति बजेटमा पनि आएको छ।
 नेपाल प्राकृतिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक पर्यटन विकास गर्ने छाडेर विवाह गन्तव्य पर्यटनतिर उन्मुख पारिएको छ। सरकारले नीति नै विवाह गन्तव्य पर्यटन विकास गर्ने भएपछि नेपाल विदेशीहरूको विवाह गर्ने हब बन्ने पक्का छ। अब समलिङ्गी विवाह गर्ने जोडीहरूको नेपालमा तौती लाग्नेछ।
 नेपाल सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय गन्तव्यबाट विवाह गन्तव्यतिर किन गएको होला ? यसका कारण यी छन्।
 बजेटमा राम जानकीको विवाहस्थल जनकपुरलाई वैडिङ हब र गौतम बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीलाई वैडिङ हबको रूपमा प्रवर्द्धन गरिने घोषणा छ।
 स्मरणी छ, गत मंसिर १३ गते लमजुङको दोस्रो गाउँपालिकाले दक्षिण एसियामै पहिलो माया गुरुङ र सुरेन्द्र पाण्डेको समलिङ्गी विवाह कानुनी रूपमा दर्ता गरिएको छ। यमलाई समलिङ्गी समुदायले इन्डोनी विवाह भनेका छन्।
 स्मरणीय छ, २०८० असार १२ गते सर्वोच्च अदालतले यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक जोडीहरूको विवाह दर्ता गर्न अन्तरिम आदेश दिएको थियो। यही आदेशमा टेकेर लमजुङ गाउँपालिकाले समलिङ्गी विवाह दर्ता गरिरहेको हो।
 यही नजिकै पालिकारक्षेत्र प्रदेश र मध्य सरकारका निकायहरूमा पनि बढ्दै जानेछ। यस्तो विवाह हुँदै जान थालेपछि नेपालको संस्कृति, सामाजिक मान्यता, प्रचलनको के गतिमात होला ? अधिकारका नाममा पूर्वीय दर्शनमा आधारित राष्ट्रिय संस्कृति, संस्कार, परम्परालाई पनि असरको पनि बहस हुनुपर्ने हो, भएन। यस्तो विवाहका लागि कानून बित्तिकैको छैन, विना कानून अन्तरिम आदेशका भरमा नेपाल समलिङ्गी, तेश्रो लिङ्गी विवाहको हब बन्ने र यही आधारमा पर्यटन विकासको सपना बुन्ने देश बनेको छ।
 समलिङ्गी, तेश्रो लिङ्गी समुदाय मायाको पहिचान नेपालले पहिलो पटक नेपाल

पर्यटन बोर्डसँगको सहकार्यमा इन्डोनी पर्यटन अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन गरेर यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदायका लागि नेपाल सुरक्षित र सम्मानित गन्तव्य रहेको सन्देश विश्वभरि प्रचार प्रसार हुनुथालेको छ।
 सुनिलबाबु पन्त एसियाकै पहिलो समलिङ्गी सभासद एवं मायाको पहिचान नेपालका कार्यकारी निर्देशक हुन्। उनले नेपाललाई यो समुदायको विवाह गन्तव्यको रूपमा घोषणा गर्न माग अघि सारेका छन्। भारत र चीनमा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यकका लागि कानुनी अधिकार सुनिश्चित छैन। यसकारण नेपाल सुरक्षित गन्तव्य हुनसक्छ। सर्वोच्चको आदेश र तनहुँमा विवाह दर्ता भएपछि आफ्नो माग संवेद्यन भएकोमा खुशी जनाए। सुनिलबाबु पन्त नेपालमा इन्डोनी पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सांस्कृतिक राजदूतसमेत रहेका छन्।
मायाको पहिचान नेपालका अग्रगण्य माया गुरुङ हुन्। उनले आफ्नो समुदायको विवाह दर्तापछि यो घटनालाई 'गुड न्युज' को सुरुआत भनेकी छन्।
 स्मरणीय छ, सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा अल्पसङ्ख्यक दुई शब्द मात्रै राखे पनि बजेटमा भने लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक उल्लेख हुनु गुड न्युज हो। प्रचण्ड सरकारले ल्याएको आगामी वर्षको बजेटको वृद्धा २१२ मा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक समुदायलाई मर्यादित जीवनयापन गर्न सचेतना तथा सशक्तीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने उल्लेख छ। यसैलाई माया गुरुङले गुड न्युज भनेकी हुन्। सुनिल बाबुले सामाजिक सञ्जालमा लेखेका छन्- 'अब त जीविकोपार्जनको कार्यक्रम आउनु पर्ने हो, आउनुपर्छ।' यही समुदायकी अर्की सदस्यको प्रतिक्रिया छ- 'अब प्रधानमन्त्री छोरी कार्यक्रमले हामीलाई सम्बोधन गर्ला ?' छोरी रोजगारीका लागि १० करोड र महिलाका लागि १० अर्ब २० करोड बजेट राखिएको छ। यो बजेटले यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसङ्ख्यक समुदायका लागि के के गर्ला ? प्रतिक्रिया छ।

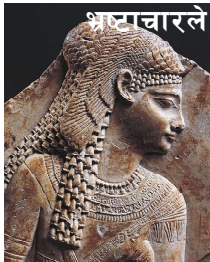

१. नेपालमा वैवाहिक समारोह आयोजना गर्न आउने पर्यटकलाई सहजीकरण गरी सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय गन्तव्यलाई विवाह गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ। राम जानकीको विवाहस्थल जनकपुरलाई वैडिङ हब र गौतम बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीलाई वैडिङ हबको रूपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ।
 २. नेपालको हिमाली सभ्यता, जीवनशैली, खेत तथा सम्भावनाको पहिचान, अध्ययन-अनुसन्धान एवं पर्यटकका लागि सोकेस गर्न उपयोग हुने गरी हिमालयन रिजोर्स सेक्टरको रूपमा गरिनेछ। उपरको मुस्ताङ लगायतका सांस्कृतिक महत्त्वका स्थानमा मौलिक संरचना नविषय गरी संरचना निर्माण गर्न पाइने व्यवस्था मिलाइनेछ।

समाजशास्त्री डा. कालीबहादुर रोकायालाई प्राप्त एक मैसेज यस्तो छ- Some one sent me the above. I think it is taken from the budget presented today in the house.

It is great news especially for Hindus and Buddhists of Nepal. Congratulations.
 I knew this would happen. Much more is to come until Nepal becomes a SUNFUL nation with zero morality

**गधाको दूधले नुहाउने सत्तासुन्दरी
 भ्रष्टाचारले नुहाउने सत्तापिपासु**

नेपालको राजनीति र क्लियोपेट्राको घटना उस्तै उस्तै लाग्छ। क्लियोपेट्रा आफ्नो सुन्दरतालाई शक्ति बनाएर राज गर्न सफल भइन्। नेपाली नेताहरू जातजाति, भाषाभाषी, क्षेत्र, लिङ्गलाई आफ्नो शक्ति बनाएर राज गरिरहेका छन्। क्लियोपेट्राको अन्त आत्महत्याबाट भएको, नेपाली नेताहरू भ्रष्टाचारमा डुबेर मर्ने त होइनन् भने सख काटिनेछ।
 सुन्दरी क्लियोपेट्राको प्रसङ्ग आश्चर्यपूर्ण छ। उनी आफ्नो सुन्दरता निखार्न, तिखार्न र उजियानुन हरेक दिन गधाको दूधले नुहाउथिन्। उनले नुहाएको दूध पिउन प्रेमीहरू तँछाउनेछन्। यो भन्नु ठीक हो क्लियोपेट्राले नुहाएको गधाको दूध।
 क्लियोपेट्रा पोलिमिक वंशको अन्तिम शासक थिइन्। असाध्यै सुन्दरी र चलाख थिइन्, उनले आफ्नै दुई भाइसँग विवाह गरेकी थिइन्। तर आफ्ना सहायरीहरू उनका प्रेमी थिए। उनले आफ्नो सुन्दरतालाई राजनीतिक हतियार बनाइन्। उनी साह्रै ह्यातीप्राप्त फिर्लान थिइन्। आत्मबल बलियो भएको र सफल नेतृ थिइन्। सिजर मारिदा उनी रोमामा थिइन्। सत्ताको पडवन्दन गर्ने परिवारबाटको नतिजा मनुं वा मानुं थियो, त्यही निर्यात उनले भोग्नुपर्ने थियो। सत्ता र ह्यातीको शिखरमा पुगेकी सुन्दरी क्लियोपेट्राले आत्महत्या गरेर मर्नुपर्छ भन्ने कसलाई थाहा थियो ?
 श्रीलंकामा राजापाश परिवारले अति गर्थे। परिवारवादको हैकम बढ्दैगयो र अन्तमा मर्ने, माने वा लखेटिनुपर्ने निर्यात राजपाश परिवारले भोग्नुपर्ने थियो।
 घटना अनेक छन्। नेपालको लोकतन्त्रमा परिवारवाद डडेलौजसरी सल्केको छ। विभेद र निषेध, असमानता र अन्यायले सीमा नाघेको छ। यी सबै वैधानिक र विवृत्तिका कारण जनशुद्ध र जनआन्दोलन गर्ने शक्ति र व्यक्त तथा ह्यातीको शिखरमा पुगेका नेताहरू नै हुन्। यी नेताहरूको राजनीतिक मृत्यु जनताको मन मनमा भइरहेको छ, यी अविश्वसनीय र घृणा र दयाका पात्र बनेका छन्। आउने दिनमा के कस्तो निर्यात यिनको हुने हो भन्न नसकिए पनि अनुमान गर्न सकिन्छ। यो राजनीतिक र प्रशासनिक धर्म निर्वाहमा पटक पटक चुक्छ, आफूलाई मान्छेबाट देवलकरण गरेर अघि बढ्छ, प्राकृतिक प्रकोपका रूपमा चट्याङ त पर्छ, पर्छ।

सर्पसँग भ्यागुता, भ्यागुतासँग बिच्छी, बिच्छीसँग सर्प डराउने

भ्यागुता, सर्प र बिच्छीको नियति

राष्ट्रपति फेरि बिबादमा मुछिए

काठमाडौं। राष्ट्रपति हुनासाथ विरामीको बहानामा ५५ लाख खर्च गरेर आफै तिर्नु भन्ने आन सरकारलाई तिराएर विबादमा फसेका रामचन्द्र पौडेल, चुच्चे नक्सा सयको नोटमा छान्ने सरकारको निर्णयका सम्बन्धमा विरोध जनाएका सल्लाहकार चिरञ्जीवी नेपालको अभिव्यक्तिले पनि विबादमा तानिएका थिए। उनलाई फायर गरेर पानीमाथिको ओभोभो बनेका राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल फेरि विबादमा फस्न पुगेका छन्।
 सरकारले विदेश भ्रमणमा रोक लगाउने निर्णय गरेको केही घण्टामै राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल जेठ २१ गते दलबलसहित अन्तर्राष्ट्रिय भ्रम सम्मेलनको ११२औं अधिवेशनमा भाग लिन जेनेभा जाने भएका छन्। स्वीटजरल्यान्ड भ्रमणमा जाने भएका छन्। स्वीटजरल्यान्ड गएका मौकामा राष्ट्रपति जर्मन युन्ने योजना पनि रहेको छ। बजेटमा विदेश भ्रमणमा रोक लगाउने विषय स्वयम् राष्ट्रपतिले पढेर सुनाएका थिए, आफैले पढेको बजेटको बर्खलाप राष्ट्रपति आफै स्वीटजरल्यान्ड जानलागेका हुन्।
 देशमा आर्थिक संकट छ। टाट पल्टिने अवस्थामा अर्धतन्त्र पुगेको छ, भने १८ खर्बको बजेट, २४ खर्बको ऋणभार, १२ खर्बको प्रशासनिक खर्च रहेको मुलुकमा सहकारी ठगी, मिटरव्याजी समस्या, उद्योगाध्यन्तामा समस्या समस्या, व्यापारमा मन्दी, वैधानिक सीमापार गरिसकेको अवस्था छ।
 यो अवस्थामा सवैधानिक भनिएका राष्ट्रपतिलाई किन र के कामका लागि ढुकुटी रित्याएर भ्रमणमा निस्कनु परेछ, जनताले सोझ पाउने कि नपाउने ? भन्ने प्रश्न उठेको छ। यस घटनाले फेरि एकपटक सत्ता राजनीति र नेतृत्व तहको मनोमालिन्यको अर्को उदाहरण देखिनेवाला छ।
 असक्षम र अकर्मण्य राजनीति, नेताका पिछलामु कार्यकर्ता र जनता, पत्रकारिताका नाममा पत्रकारिता, राजनीतिको गरलामा र माफियाकरण, प्रशासनमा भ्रष्टाचार र दलालतन्त्रको विगाडिगीले देश निरन्तर र सतलतिर भासिदो छ। समाजमा प्रश्न छ- राजनीतिले कति लाचार बनाएको ?

मुक्तकका प्रयासहरू : सत्कर्मको जीत त पक्कै हुनेछ एकदिन

गणतन्त्र ल्याउन देशमा, कति सिरुँदो खाली भए
मुखमा अमृत पेटमा विष, नेता सबै जाली भए
जनताको ल्याउँछौं शासन, सबै समान गछौं भन्थे
आफु मन्त्री भए अनि, सल्लाहकारमा साली भए !

- प्रभा पोखेल

ठाडो तेसाँ यस्तै थियो जिन्दगीको बाटो
खेत थियो बारी थियो पाखो पाटो
माया मोह संसार पनि धनकै रैछ, खेती
धनको कुरा गर्दा भयो संबन्धमा फाटो !

- पुष्पा केसी भण्डारी

सत्कर्मको जित त पक्कै हुनेछ एकदिन
गर्बले यो छातीले आकास छुनेछ, एकदिन
लुटनुसम्म लुट्यौं नेता, सोभो नेपालीलाई
पापी भ्रष्ट घुसखोर पक्कै रूनेछ एकदिन ।

- अर्जुन अधिकारी

आफ्नै छोरोले बाबु नचिन्ने शहर कस्ले बनायो
पुरा नहुने अस्मिता चाहना रहिर कस्ले बनायो
अनगिन्ती प्रश्नका सवाल जवाफ चल्दा चल्दै
धर्म लुटेर मनको बस्ती खण्डहर कस्ले बनायो ?

- शिवा कार्की

टुट्छ भरोसा खोल्ने नमिल्ने कुरा खोले पछि
कसरी गर्ने विश्वास हुँदै नहुने कुरा बोले पछि
मनका दर्द मेटाएर मात्रै नहुने रहेछ त अचेल
भर विश्वास नभकै संग मनका तर्क मोलेपछि ।

- चन्द्रकला आचार्य

हत्या हिंसा बारम्बार बढ्न लागेको देख्छु
ठालु घुसखोरी भ्रष्टाचार बढ्न लागेको देख्छु
दुर्घटना मात्रै हुन थाले दिनहुँ दिन यो देशमा,
कारण वैथिगत कुसंस्कार बढ्न लागेको देख्छु !

- पारस भट्ट प्यासी

खाटो कहाँ ! बर्या छ र, घाउ अर्कै आलो नै छ
हिजो जस्तै आज पनि, दिन उस्तै कालो नै छ
फेरिएको कहाँ छ र ! शहीद गाउँको मुहार अर्कै-
घरका भित्ता चर्किएका, माकुराको जालो नै छ ।

- मुकुन्द पौडेल

यो समय सबैभन्दा भ्रष्ट सावित भयो
यो समय सबैभन्दा असक्षम सावित भयो
इतिहासमै कलङ्को कालो टिक लगायो सरकार
यो समय सबैभन्दा नालायक सावित भयो ।

- राधेश्याम लेकाली

कार्यकर्ताका विचमा छेद पसाल जानेकाछन्
बेलाबेलामा उराल तथा बसाल जानेकाछन्
अन्तराष्ट्रिय डिग्री प्राप्त हुने कूटनैतिक खेलका,
अरूलाई धुरीमाथी चढाएर खसाल जानेकाछन् ।

- शंकर ज्ञवाली

मिहिनेतले बनाएको धनिष्ठता कहाँ हरायो
हाम्रो मनले सजाएको शिष्टता कहाँ हरायो
तिमी सदासर्वदा उच्च जीवन बाँची राख
हाम्रो जीवनले कमाएको प्रतिष्ठा कहाँ हरायो ?

- ज्ञान उदास

विचित्र उद्वेग चल्छ उनको मुटुमा
न बुकिने रहस्य छ उनको मुटुमा
ए हजुर ! प्रहार गरिन्छु, निर्मम प्रहार
रानीभै राज पनि गरिन्छु मेरो मुटुमा ।

- कृष्णबहादुर थापा

आसा गर्ने कस्को यहाँ एकैले बचेर हिड्ने गान्धो
निर्दोषहरू फसिरहेछन् न्याय पाउन भयो साहो
उज्यालोमा हात फैलाउ साथिनै कोही पनि हुन
नेताहरूको काम देखेर जनताको तातिरहेछ, पारो

- अम्बिका अधिकारी

फूल नभरेकै राम्रो

अरुणबहादुर खत्री-

गजलकार एवं कवि प्रकाश वस्नेत गफाडीको **फूल नभरेकै राम्रो** नामक गजलसङ्ग्रह २०७० सालमा पहिलो कृतिको रूपमा प्रकाशित भएको छ । उनको यस सङ्ग्रहभित्र ६२ वटा गजलहरू समावेश गरिएका छन् । गजल लेखनमा संरचना (बहर) र भावपुत्र दुवैलाई सन्तुलनमा लिएर हिंड्न सक्नु उनको विशेषता हो । उनी गजलको अर्थमा पनि हुन् । उनी आफ्नो गजलमा भएको कमी कमजोरी आफैँ नियाल सक्छन् र अर्कै परिष्कृत गरेर गजल लेख्न सक्छन् । समकालीन नेपाली गजलले पनि प्रेम र श्रद्धाभारकताका अतिरिक्त राष्ट्र, राष्ट्रियता, समाज, आर्थिक, राजनैतिक, मानवताजस्ता विविध विषयमा व्यापती पाइसकेको छ । विविध विषयका उठान गरिएका उनका गजलमा कसिला शेरहरू धेरै छन् जुन हेर्दा उनी भबै मात्र गजल लेखनमा प्रवेश गरेका हुन् भन्न कठिन हुन्छ । उत्कृष्ट भाव समीपण पनि सशर प्रस्तुत गर्न सक्ने उनको क्षमताले अमीट छाप छोड्न सफल छन् उनका शेरहरू ।

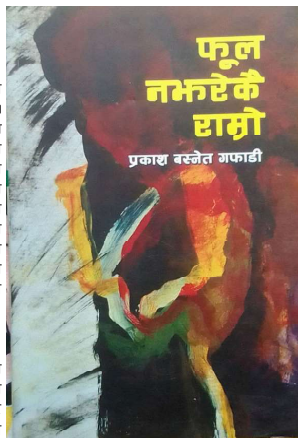
पाएको छु तिम्रो माया
नपाएको कहिले छु र ?
शीतल बनी तिमीभरि
नछाएको कहिले छु र ?

यस सङ्ग्रहका गजलहरूमा विम्व, प्रतीक, अलङ्कार, चिन्तन, दर्शन, आदिको विश्लेषण खोज्न जरुरी छैन । साधारण जस्तो लाग्ने गरी यसमा धेरै कुरा भनिएका छन् । चिन्तन, दर्शन तथा गहन अभिव्यक्ति दिन सघात रूपले सक्षम

छन् उनका गजलहरू । नेपालीमा गजल भित्रिने बेलामा गजलको पारस्परिक शिल्पशैली र कथ्य दुवै एकैसाथ भित्रियो । मोतीराम भट्ट आदि गजलकारहरूले नेपाली गजललाई स्थापित गराउनमा निकै महत्वपूर्ण योगदान दिए । विचमा नेपाली गजललेखनमाथि एकैकसिमले ग्रहण नै लाग्यो र नेपाली गजललेखन लामो समयसम्म अवरूढ भयो । प्रकाश वस्नेत गफाडी नेपाली गजल साहित्यजगतमा आसलाखो तथा सम्भावित हस्ताक्षर हुन् । वर्तमान समयमा नेपाली गजललेखन परम्परा निरन्तर अगाडि बढिरहेको छ । नेपाली गजलमा विषयगत विविधता छ । गाउँगाउँदेखि सकिन्छ जिन्दगीका गीतहरू अर्कै यहाँ फेरिएरन् धेरै उल्टो गीतहरू उनले गजलमा लेखेका छन् ।

मेरै लागि दिलको ढोका खुलाउने हजुरै हो
हात समाइ नयाँ संसार खुलाउने हजुरै हो
गजलकार प्रकाशले आफ्नो गजलमा प्रमुखत विषयवस्तुको छनौट गर्दा यौन, प्रेम, हिजोआज दिनानुदिन बढ्दै गइरहेको विकृति र विसङ्गतिलाई नियाल्दै सुफाव र सन्देशमूलक प्रणयलाई अङ्गीकार मात्र नगरी गजलकारले जन्मस्थानका केही प्राकृतिक छट्टालाई भरपूर रूपमा प्रतिबिम्बित गरेर गजलका शेर कोरेका छन् । गजलमा कविताको आवाज उठान सक्नु पछि । गजलका शेरहरूमा मुक्तकथी प्रभाव दिन सक्नुपर्छ । लय, छन्द, याति, गतिमा धेरै अस्मिता, शीतल, कदन् र फाल हान्नु अनि मात्र टाढासम्मको यात्रामा हिंड्न सकिने छ । सत्यलाई नलुकाई कलात्मक रूपमा प्रस्तुत गर्न सक्ने खुबी उनमा छ । उनका अनेक शब्दा, आकाङ्क्षा, दुःख, पीडा, मन, वेदना, सन्तुष्टि, असन्तुष्टि, तुष्या, बाल्यत्व, वन्यत्व, राष्ट्रप्रेम, धर्तीप्रातिको कर्तव्यवोध जस्ता भावहरू निश्चल रूपमा यस सङ्ग्रहभित्र प्रस्तुत भएका छन् । हामी उनका गजलहरू पढ्दा आफूलाई विर्सन्छौं र अन्यायसै उनका सुख, दुखामक भावना र मनका तरानाहरूमा बहन्छौं । जीवनको उजाड पाटो देखा मन दुःख चसकचसक पुरानो घाउको खाटो देखा मन दुःख चसकचसक उनी आफ्नो गजलमा लेख्छन् ।

एकान्त भनै रमाइलो हुन्थ्यो पानीको कन्कल नहुँदो हो त
निन्दगी सुन्दर हुन्थ्यो उनको सम्झना भल्कल नहुँदो हो त
गजललाई पाठकमाथि परिकन पाउंदा उनलाई खुसी नै लागेको छ । गजल वास्तवमा भाव कल्पना विम्व प्रयोग गरी संरचनाको फ्रेमभित्र रहेको एउटा काव्यिक विधा हो । उनी गजलको संरचनाबारे निकै प्रष्ट छन् । उनी काव्यमा प्रयोगका सदभंमा निकै नै सचेत देखिन्छन् । रीतिको प्रयोग पनि उनले सोचविचार पुर्याएर नै गरेको देखिन्छ । यस सङ्ग्रहभित्रका गजलहरूमा विविध भावको अभिव्यक्ति

पाइन्छ । तिमी आउँदा मायाको खातहरू लिएर आऊ
मिठो अनि मिलनका रातहरू लिएर आऊ उनले
गजलमाफर्त व्यक्त गर्दछन् । धेरैपटक भेटेको थै बोलिदौ
लाख भयो मन्दमन्द ओठहरू खोलिएदियो लाख भयो उनको
गजलमा लेखिएको छ ।

गजल त्यसै उभैरने शब्दका वीज छन्पछि
मानजको मदानिले मिहिनेत गर्नुपर्छ
२०४८ साल पुस-माघ अङ्कको सन्देश साप्ताहिकको
पत्रकमा पहिलो पटक उनको गजल प्रकाशित भएको
थियो । तिमिलीलाई पर्छौंफुले लाग्यो केश हजुर भेटौ
त्यसै छुटनुभन्दा नभेटेकै बेग हजुर उनले गजलमा पोखेका
छन् । मुरा कसले बढ्दछन् र वाम पाएपछि ? धुर तापे
कोही हुन्नन् धाम पाएपछि उनले गजलमा लेखेका छन् ।
गजलकार प्रकाशले आफ्ना मनका भावनाहरूलाई गजलमा
आर्भक्त्यक गर्दा सकेसम्म सचेत र सजग हुने प्रशस्त
प्रयास गरेका छन् । गजललाई विरह वेदना पोखे माध्यम
मात्र नवनाएर यिनले चेतना र जागरणको सन्देश पनि
फैलाउने उद्देश्य लिएर रहेछन् । यो गजल सङ्ग्रह
आधुनिक नेपाली गजलको बाटिकामा फुलेको अमर पुष्प
पनि हो । गजलकार प्रकाशबाट पुनः यस्तै स्त्रीय
कृतिहरू निरन्तर आइरहनु भन्ने श्भेभ्छा गर्दछु ।
कृति: फूल नभरेकै राम्रो (गजलसङ्ग्रह)
पहिलो संस्करण: २०७० (अविषय)
प्रकाशक: गीता वस्नेत, वृहानीलकण्ठ, काठमाडौं

नेता भलनाथ खनाल साहित्य प्रशंसा

उपन्यासकार क्रांति पराजुलीको 'प्रिय स्वप्नष्टा' विमोचन तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । यो कार्यक्रमको एक उत्सुकता रह्यो- राजनीति गर्ने नेताले कित्ता पढ्छन् कि पढ्दैनन् ? पूर्व प्रधानमन्त्री तथा कवि, गीतकार थिए नै, नेता भलनाथ खनाल भने साहित्यसंग ज्यादै नजिक रहेको प्रमाणित गरिएका छन् । गहनता महलवार राजधानीको मण्डला थियट्रमा क्रांति पराजुलीद्वारा लिखित **प्रिय स्वप्नष्टा** उपन्यासको लोकार्पण तथा परिसंवाद कार्यक्रममा नेता भलनाथ खनाल वाङ्मय मैत्री छन् भन्ने

देखियो । उपन्यासको अन्तरक्रिया कार्यक्रममा पूर्व प्रधानमन्त्री भलनाथ खनाल, समीक्षक राजकुमार बानियाँ र लेखक क्रांति पराजुली सहभागी रहेका थिए । नेता भलनाथ खनालले यो उपन्यासको प्रशंसा गरेका छन् । यसकारण पनि यो उपन्यास पढ्नेपनि देखिन्छ ।

रसिया फिल्म फेस्टिबलमा

नेपालको सर्वप्रथम 'द स्कूल वाल' र 'पाउलो' रसियाको फिल्म फेस्टिबलको फाइनलमा पुरोको छ । यी लघुचलचित्र हुन् । 'द स्कूल वाल' रसियाको किनो फेस्टिबलको फाइनलमा पुरोको छ । सेप्टेम्बर १२ देखि १६ सम्म रसियाको केन्टोभय ५ मा आयोजना हुने चलचित्र महोत्सवमा नेपालको अर्को लघुचलचित्र 'पाउलो' पनि छनोटमा परेको छ ।

यी फिल्म वालमनोविज्ञानमा आधारित छन् । 'द स्कूल वाल' यसअघि नाइजेरिया, इरान, जिम्बावे र वेलायतको लिष्ट अफ फिल्ममेकर सेसन्समा समेत छनोट भएको थाहा भएको छ ।

हालै सम्पन्न भएको काठमाडौं इन्टरनेशनल माउण्टेन फिल्म फेस्टिबलमा 'द स्कूल वाल' छनोट भएर राष्ट्रिय सभा गृहमा प्रदर्शनसमेत भईसकेको छ । लघुचलचित्रमा श्रोतक साहले मुख्य भूमिका निर्वाह गरेका छन् । अन्य चर्चित कलाकारहरू सुवास प्रसाद गजुरेल, सरोज लामिछाने, चन्द्र प्रसाद पाण्डे, गीता श्री थापा, आयुषा गौतम, बिदुर प्रसाद सिन्देल, निष्ठा दाहाल, रतान केसी, छेम राज कोइराला, उद्वद दंगाल लगायत सेलीब्रेशन स्कूलका विद्यार्थीहरूको अभिनय रहेको छ । सुरेन्द्र क्षेत्रीले निर्माण गरेका हुन् ।

'द स्कूल वाल' मा पखालको रूपमा गरिवी, परिस्थिति र जिम्मेवारीलाई प्रस्तुत गरिएको छ । लघुचलचित्रमा विद्यालय नजिकै जुता पालिस गर्ने तराईको एक बालकको सघर्षको कथालाई प्रस्तुत गरिएको छ । काम गर्न ठाउँको अभावबाट विद्यार्थीहरू विद्यालय गईरहदा उसलाई पनि पढ्ने रहले विद्यालयसम्म तानेर लैजान्छ । पारिवारिक, आर्थिक समस्या र बाध्यताक परिस्थितिबिच उसले यतिकै तहका उपाहरू अपनाएर विद्यालयभित्र प्रवेश गर्न सफल हुन्छ तर त्यो खुशी धेरै समय टिक्दैन र कपाले अर्कै मोड लिन्छ । एउटा बालकले पढ्ने रहरको लागि के के सम्म गर्न सक्छ भन्ने चलचित्रले देखाएको छ ।

रसियामा छनोट भएको सर्वप्रथम 'पाउलो' मा जुताको कथामात्र रहेको छ । लघुचलचित्र 'पाउलो' मा प्रशांत हुमागाई, सुवास सिलवाल, मोहन श्रेष्ठ, उद्वद दंगाल, नरेन भट्टराई, निश्चल कार्की, सम्पन्न दाहाल, लिजेश थापा र सन्देश थापाले अभिनय गरेका छन् । यो चलचित्र यतिबेला सर्वाधिक चर्चामा समेत रहेको देखिन्छ ।

Your Best Pathway to Higher Education

29 Years of Excellence!

SEE
Students
Awaiting Results

INTEL BRIDGE COURSE

INTEL INSTITUTE
Bogusa, Kathmandu, Ph: 25249430/25249439

The Premier Institute in Nepal for Bridge Courses

मधेशी, पहाडी, हिमाली...
हामी सबै नेपाली..

सम्पादक/प्रकाशक : राजन कार्की
Editor/Publisher : Rajan Karki
सह-सम्पादक : शाश्वत शर्मा
वनवाहन प्रविधि : उत्तम राज
कानुनी सल्लाहकार : शिवप्रसाद सिखरेन
मुख्य व्यवस्थापक : कृष्णकुमार कार्की
व्यवस्थापक : रितिकुमार कार्की
मुद्रण : तारा पिन्टर्स, कलंकी

गोरखा एक्सप्रेस साप्ताहिक
कामपा ४५, कलंकी, काठमाडौं
मो. : ९८५१०२७०८९ फोन : ४३९२०८४
E-mail : rajan2012karki@yahoo.com
nepaltd@gmail.com
Online : www/nepaltoday.com.np

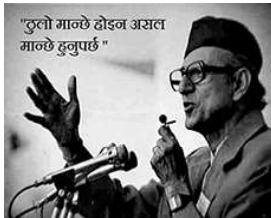

सम्पादकीय

कांग्रेस- बीपीको सपना के भयो ?

बीपी कोइरालाको सपना थियो- एउटा ठुलो गाई, एक हल गोरू, गरिखाने अतिकर्तव्य सन्तान, बीधिमूलो, जन्तुलाई शिक्षा-नेपाली कांग्रेस सभापति पदमा उत्रेको सपना वा यही हो । त्यही कांग्रेस र बीपीका अनुयायी हुँ भन्ने सभापति भनेका छन् शेरबहादुर देउवा । बीपीका अनुयायी देउवाले बीपीको सपना साकार पारे कि पारेनन् ? बीपीका सिद्धान्त बाँकी छन् कि सिध्याए ? बीपीका अनुयायीहरूले बीपीका सपनाका बारेमा आफैमासा गर्ने बेला भएको छ । कारण, कांग्रेसभित्र बीपी देखिदैनन्, कांग्रेस बीपीको सपनाबाट विरभ्रमित भएर बाटो विराएको छ । बीपी र कांग्रेस अलग अलग हुनुपुगेका छन् ।

"तुलो गाउने होइन अखल गाउने हुनुपर्छ"

सुतुमुर्गा भन्ने प्राणी टाउको बालुवामुनी घुसारि सुरक्षित छु भन्थ्यो । त्यो प्राणी र नेपाली कांग्रेसमात्र होइन, हाम्रा राजनीतिक नेताहरू उस्तै-उस्तै लाग्छन् । कुनै पनि पार्टीभित्र नीति स्पष्ट छ, नीतिमा उभिनै नसकिने छैन । नैतिकता कुन चराको नाम हो भनेर सोच्ने अवस्था छ । निष्ठा त परको कुरा, हेरक दल र नेताको ध्याउनु सता छ, सतासुख छ । कुनै पनि पार्टीको अनुहार भिन्न लाग्दैन । हरेक नेता मौकापरस्त, अवसरवादी लाग्छन् । तिनले देखाएको व्यवहार र तिनको गतिमति नै अवसरवादी देखिन्छ । ०४६ सालपछि सत्ता र शक्तिमा पुगेका नेताहरू आज पनि राजनीतिक खेलाडी छैनन् । शासन, संसद र सत्ताक धुरन्धर खेलाडी बनेका छन् । तिनले व्यवस्था बदले, आफ्नो व्यवहार बदल्न सकेनन् । समाज बदल्नु नयाँ नेपाल बनाउँछ भनेर सपना देखाएका थिए, आआफ्ना पार्टीका सिद्धान्तलाई समाप्त पारे, जनतालाई देखाएको सपना पनि साकार पार्न सकेनन् । हो, तिनले आफ्नो सपना साकार पारेका छन् । आफ्ना परिवारलाई सम्पन्न बनाएका छन् । नेता र कार्यकर्ता, तिनका परिवारका लागि लोकतन्त्र आएको छ । लोकतन्त्रले लोकलाई संयोजन गर्न सकेन, लोकलाई निराश बनाए । तैपनि सुतुमुर्गा शैलीमा हेरक नेता लोकतन्त्र जिन्दवादी भन्छन् । जनताले जतिसुकै घृणा गरे पनि तिनलाई फरक परेको छैन । आफू हेरक दृष्टिबाट असफल र गैरनिष्ठावान बन्दै गएको थियोले हेरकै नेता राख्न सकेका छैनन् ।

विश्वेकीहरू विश्वेकी चरित्र देखाउन सकेनन् । बुद्धि फाँटका चेत प्राणीहरू पनि टाउको उठाउन छाडे र यस्तै सुतुमुर्गा शैलीमा टाउको घुसान अग्रस्त भएका छन् । राष्ट्र भनेको लोक हो, लोकतन्त्रको अन्तिम यथार्थ देश र जनता हो । यी दुई शाश्वत शक्तिलाई आघात पुऱ्याएर गरिएको राजनीति पनि त्यही र शाश्वत हुनसक्दैन भनेर खबरदारी गरिदिने कोही छैन । हरेक तह र तप्कका जनता असन्तुष्ट छन्, आक्रोसित छन् । जनतालाई विभाजित गरेर र सत्ताको दमनले चुप गराउन सकिन्छ भन्ने भ्रममा लोकतन्त्रनामको मानसगतिक चलाउनेहरू भ्रम पारने वसेका छन् । यो आक्रोसित जनता सडकमा पोसिए भने के होला ? जनतापति विमोचनार हुनेपरेहरूले बुझ्न सकेका देखिदैनन् । जनता सडकमा उत्रिएका दिन सिद्धान्त, नीति, नैतिकहीनतामा उभिएका सुतुमुर्गाहरूको हालत कस्तो होला ? चेतना रहीस् ।

लोकतन्त्रमन्थन कि समुद्रमन्थन भइरहेछ ?

भागवत पुराण, महाभारत र विष्णु पुराणमा समुद्र मन्थनको चर्चा छ । यो कथा आधुनिक र मानव चेतनारको प्रेरणादायी खबरदारी पनि हो । समुद्र मन्थनको कथा दुधको सागर, क्षीर सागरमा भएको थियो । विष्णु भगवानको कछुवा अवतार, मन्दराचल पर्वतमा मजारी, वायुकी नाग नेती, डोरो वनेर मन्थन गरिएको थियो । देवता र असुरबीचको द्वन्द्वत्मक मन्थन समुद्र मन्थन थियो । यही मन्थनबाट अमृत उत्पत्ति भयो । अमृतसँगै विष पनि निस्क्यो, विष नीलकण्ठ महादेवले पिए । यहीबाट अमृतको सुरक्षा हुनुपर्छ । अमृतका लागि देव र दानवबीच भयानक युद्ध भयो । दानवलाई मोहनीमा पारेर गरुडले अमृत अन्त्यै उडाइदिए । अर्थात् ०६३ को परिवर्तन, ०६५ को गणतन्त्र, ०७२ को संविधान र ०७४ तथा ०७९ को आबधिक निर्वाचनको १८ वर्षले उज्यालो दिएन । अन्त्यार फन फन घना हुँदै गएको छ । मानवीय मूल्य र मान्यता घटेर गयो । लोकतन्त्रका आधारहरू खस्के गए । आमनागरिकका असन्तुष्टहरू सडकमा पोखिन थालेका छन् । संविधान असफल हुँदै गएपछि कानुन व्यवस्था खस्के गएको छ । विश्व जगतमा नेपालको मान सम्मान र इज्जत घटेदै गएको छ ।

विश्वका अनेक अग्रयन भइरहेका छन् र नेपाल दण्डहीन, घप्ट मुलुक भनेर बदनाम भइसकेको छ । नेताहरूको कति पानीमा छन् रज देखिन्छ । लोकतान्त्रिक राजनीतिक समुद्र मन्थन हुँदैछ, अमृत पिउनेहरूको प्रतिस्पर्धा देखिएको छ तर उत्पन्न विष कसले पिउने, विष पिउने तैयार हुने को हो ? यसतिर कुनै नेतृत्वको ध्यान छैन । लोकतन्त्र लोभ, लालसा, स्वार्थमा रूपान्तरित भएकाले यो विषले नेपालको शासन व्यवस्था विषालु बनाइसक्यो । सुदिकरण, निर्मलीकरण छैन । भ्रान्ति, विष भ्रान्त नजान्नेले सपन नखेलाउनु । ज्यान जाने जोखिम हुन्छ । लोकतन्त्रलाई चलाउन नजान्ना लोकका लागि विषालु सपन बन्थ्यो । जुन अवस्थाहरूमा सपने दिनिदिने देश र जनतालाई डियरिहेको छ । लोकतन्त्र माण हो, सुख हो, उज्यालो हो भने भाषण गर्नेहरूले आफ्नो चरित्रलाई धुमिल पार्नले लोकतन्त्र गोमन सप हुनुपुगेको छ । जसले सधैयताका नाममा, नेतातन्त्रका नाममा, मनसागीतका नाममा राज्यव्यवस्थालाई अपराधिकरण बनाएर समस्यालाई संकट, महासंकटमा पुऱ्याइदिएका छन् ।

शासनव्यवस्थाका अपराधिकरणको रजजग भइदिनाले आगामी दिन कुशासनका कारणले, सीमा समस्याका कारणले होस् कि भूराजनीतिलाई वुझ्ने क्षमताका अभावका कारणले होस्, सहज छैन । हरेक दिन दुइवल्गुनीको लैनदेनाको को मालामाल हुने हुने प्रतिस्पर्धा चलिरेहेको छ । लोकतन्त्रको मन्थनबाट निस्कने विष पिउन अर्थात् जिम्मेवारी वहन गर्न कोही तैयार छैनन् ।

नेपाल भारतको विस्तारवाद र हैकमवाद, चीनको वीआरआई र अमेरिकाको वीडीएन अर्थात् धारिलो विश्वशाक्तिको तरवारको अघानो बनेको छ । बुद्धि पुऱ्याउन सके, आफ्नो नीतिमा उभिन सके तिनैशाक्तिको द्वन्द्व अमृत हो । अवसरवादी नेतृत्वको कारणले विश्वशाक्तिबाट प्राप्त अवसर विष बढी हुन थालिसक्यो छ । विष अर्थात् अस्तित्वमाथि प्रश्न, मृत्यु ।

समाजमा उखान छ- कि गोठको राजा, कि कोटको राजा । नेपालले जातिको

केही दिइरहेको गर्ने, दुबै हातले लुटेर भारतीय बाहुवली धन्डा नेपालमा चलिरहेछ । भारतकै अग्रवादीमा गठन गरिएको प्रवृद्ध समूहको रिपोर्ट अर्थात् नेपाल भारत सम्बन्ध सुदृष्टिकरण, सीमा नियमनका मुद्दावलाई समेत भारतले वुझ्न नचाहुनुको कारण पनि यही हो ।

सन १९९६ को सुगौली सन्धिले छिन्नो फानो गरिसकेको लिपुले कलिमियाथुग, कालापानी क्षेत्रको ३ सय ९२ वर्ग किलोमिटर अतिक्रमण गरेर भारतले ती क्षेत्र भारतकै हो भनेर दावी गरेको छ । यसको सुधार प्रविवाह गर्न नसक्नु नेपालको त्रिहिकको राजनीति हो ।

चीनले विश्वसँगै पूर्वाधार विकास र व्यापार कनेक्टिभिटी लक्ष्यका साथ वीआरआई (वेस्ट एण्ड रोड इनिशियाटिभ) योजना अर्थ सारेपछि नेपालले समर्थन गर्‍यो, यसबाट पनि भारत रिसाएकै थियो ।

चीनका वीआरआईको सिच र तार ले भारतको सातौं फरकैरे इण्डो प्यासिफिक रणनीतिमा परिणत भएर कार्यन्वयनमा गइरहेको छ । विद्युत परियोजना निर्माणको पहिलो टेक्का पनि लागिपुगेको छ । आश्चर्य त के छ भने विशाल वजार भएको भारत अहिलेसम्म अमेरिकाको वीडिएन वा चीनको वीआरआई कतै पनि संलग्न भएको छैन । कूटनीतिक विश्लेषकहरू भन्छन्- रूसबाट अलग भएर अमेरिकासँग टाँसिन पुगेको दक्षिण एसियाको महाशाक्ति भारत अहिलेसम्म अमेरिका प्रस्तावमा सहभागी हुन इच्छुक देखिएको छ । अमेरिका र भारत दुबै चीनसँगको व्यापारिक प्रतिस्पर्धाका सहभागी भएकोले पनि भारत वीडिएनमा संलग्न हुनसकेन सम्भवता व्यापक छ ।

गत फेब्रुअरीमा अमेरिका राष्ट्रियको भारत भ्रमण र नेपालको सीमा अतिक्रमणले चीन र भारतबीचमेसत हिलो दृष्यपाठ्यक्रमको स्थितिले यो अनुमानलाई बढाएको छ । किडस इन्स्टिट्यूटको एउटा रिपोर्ट भन्छ- अमेरिका र उसका सहयोगी मुलुकहरूसँग वीआरआईको लगानीलाई उड्छिन्ने आर्थिक श्रोत छन् । अमेरिका, जापान, अस्ट्रेलियाले राष्ट्रिय आएको ०.३ प्रतिशत विकास सहयोगका लागि छुट्टयाए भने चीनको लगानीभन्दा बढी छुट्टयाए । चीनसँग वीडिएन पछि पर्नेछैन ।

हुन पनि अमेरिका र चीनबीच आर्थिक कूटनीतिक प्रतिस्पर्धा भन बढ्दै गएको छ । अमेरिका चीनलाई टक्कर दिनकै लागि नयाँ गठबन्धन बनाउँदैछ । विश्वका भन्धन- शान्त र समृद्धिका लागि चीनविरोधको गठबन्धनमा भारत, जापान, दक्षिण कोरिया, अस्ट्रेलिया, न्युजिल्यान्ड, राजनीतिले वुझ्नेनेयन यक्ष भएन यही हो ।

वीआरआईभित्र पश्चिम चीनदेखि पश्चिम रूस, सिल्क रोडलेके कजकस्तान, वेलाजूस, पोलेण्ड र जर्मनलाई समेत छिचोल्ने योजना छ । चीनको उत्तरी भूभागबाट सुरू हुने-मंगोलिया-रूस करिडरमा ठूलो लगानी भएको छ भने चीन-दक्षिण, पूर्व, पश्चिम एसिया करिडरले टर्कीसम्म जोड्ने लक्ष्य राखेको छ । चीन इण्डोचाइना करिडरले दक्षिण चीनबाट सिंगापुर जोडिने भएको छ । वीआरआई परियोजनाले चीनलाई चित्तकर्षक देशका रूपमा सबैलाई लोभ्याउन थालेको छ । नेपाललाई ७ वटा सीपोटको सुविधा र नेपालभित्र ड्वाइ पोर्ट निर्माणमा समेत चीनले सघाइरहेको छ ।

लोकतन्त्र मन्थनबाट निस्केको विष पिउने को ?

किलोमिटर मात्र भएको लक्ष्मभगवले बेल्लयम, जर्मनी, फ्रान्सजस्ता छिमेकी पायो । ताजकिस्तान, तुर्कमेनिस्तान, कोसोभा, लाबन्, माली, स्वाजिलेडलायताका ४९ भूपरिवेष्टत मुलुकहरू छन्, सबैभन्दा सानो भूभारिक सिटी हो । तर कोही पनि भूपरिवेष्टत मुलुकले १९२९ को वारिसलानो र १९५८ को समुद्रमन्थन जेनेभा सम्मेलनमात्र होइन, आधुनिक विश्वको नयाँ मान्यताले पनि भूपरिवेष्टत मुलुकहरूले पाउनेपनि समुद्रमन्थनको पहूँचका कारणले प्रताडित छैनन्, नेपाल हँपिएर, हस्तक्षेप भएर रोइरहेछ ।

प्रताडना भारतले दिएको छ । नेपालका लिपुलेक, लिमियाथुगर, कालापानी आफ्नो नकामा हालिसक्यो । नेपाल जोलन सकेन । वोल्लो कि १९८० किलोमिटर लामो खुला सीमा भारतले गरिदिनसकेछ, पेद्रोलेसगायतका सामान आपूर्ति रोकिदिनसकेछ । अनेक दुख र कष्ट दिन थाल्यो । नेपालका नेताहरूमा ल्याकत छैन, अर्थ र साहस पनि छैन भारतसँग आफ्नो देशको, अस्तित्वको कुरा गर्ने ? भारत रिसावो भने चुनव हारिन्छ, भन्ने मानसिक जसदी पनि नेपाली नेताहरूमा रहेको छ ।

यसरी भारतजस्तो शाक्तशाली राष्ट्रले विषपन्न र भूपरिवेष्टत मुलुकमाथि एकद्वर प्रभाव विस्तार गर्न नेपालको भूपरिवेष्टत हुनुको कमजोरीलाई सवाधवार रूपमा गर्धनको पासो बनाइरहेछ । खुला सीमा राखेर

प्रहार

नेपाल भूजाडित रहेन भन्ने चीनको भनाई छ । तर व्यवहारिकतामा नेपालका लागि भारतीय पोर्ट नै सहज टाउन्नु व्यापारीहरू ।

अमेरिकाले भूगोलावद काल हाउसोफरले सन १९२० मा पहिलोपल्ट सावजनिक गरेको सोच इण्डो-प्यासिफिकलाई टपकै टिपेर सन २०११ देखि स्वभिन्न प्रभावविस्तार सहितको पहुँच र पूर्वाधार विकास रणनीतिक रूपमा अर्थ सारेको हो । सन २०१३ मा अमेरिका र भारतबीच बहस भएपछि विकास र लगानी, व्यापार र पारवहनसहित दक्षिण र दक्षिण एसियामा इण्डो प्यासिफिक वीआरआईको कनेक्टलाई तीव्र रूपमा अर्थ बढाएको देखिन्छ । यसमा सेन्ट्रल इण्डो प्यासिफिक, इस्टर्न इण्डो प्यासिफिक, वेस्टर्न इण्डो प्यासिफिक भनेर अलग अलग क्षेत्रहरू तोकिएका छन् । तर आइपीएस अमेरिकाको सैनिक मिशन हो । एमसीसी र वीडिएन यसैको विश्वव्यापी दुई योजना हुन् । एमसीसी यही अन्तर्गत समावेश गरिएको छ । एमसीसी विकासशील र अति कम विकासित ४३ मुलुकहरूमा गरीवी निवारण र पूर्वाधार विकासमा क्रियाशील रहेको छ । नेपालको संसदबाट यो परियोजना पारित भएर कार्यन्वयनमा गइरहेको छ । विद्युत परियोजना निर्माणको पहिलो टेक्का पनि लागिपुगेको छ ।

आश्चर्य त के छ भने विशाल वजार भएको भारत अहिलेसम्म अमेरिकाको वीडिएन वा चीनको वीआरआई कतै पनि संलग्न भएको छैन । कूटनीतिक विश्लेषकहरू भन्छन्- रूसबाट अलग भएर अमेरिकासँग टाँसिन पुगेको दक्षिण एसियाको महाशाक्ति भारत अहिलेसम्म अमेरिका प्रस्तावमा सहभागी हुन इच्छुक देखिएको छ । अमेरिका र भारत दुबै चीनसँगको व्यापारिक प्रतिस्पर्धाका सहभागी भएकोले पनि भारत वीडिएनमा संलग्न हुनसकेन सम्भवता व्यापक छ ।

गत फेब्रुअरीमा अमेरिका राष्ट्रियको भारत भ्रमण र नेपालको सीमा अतिक्रमणले चीन र भारतबीचमेसत हिलो दृष्यपाठ्यक्रमको स्थितिले यो अनुमानलाई बढाएको छ । किडस इन्स्टिट्यूटको एउटा रिपोर्ट भन्छ- अमेरिका र उसका सहयोगी मुलुकहरूसँग वीआरआईको लगानीलाई उड्छिन्ने आर्थिक श्रोत छन् । अमेरिका, जापान, अस्ट्रेलियाले राष्ट्रिय आएको ०.३ प्रतिशत विकास सहयोगका लागि छुट्टयाए भने चीनको लगानीभन्दा बढी छुट्टयाए । चीनसँग वीडिएन पछि पर्नेछैन ।

हुन पनि अमेरिका र चीनबीच आर्थिक कूटनीतिक प्रतिस्पर्धा भन बढ्दै गएको छ । अमेरिका चीनलाई टक्कर दिनकै लागि नयाँ गठबन्धन बनाउँदैछ । विश्वका भन्धन- शान्त र समृद्धिका लागि चीनविरोधको गठबन्धनमा भारत, जापान, दक्षिण कोरिया, अस्ट्रेलिया, न्युजिल्यान्ड, राजनीतिले वुझ्नेनेयन यक्ष भएन यही हो ।

वीआरआईभित्र पश्चिम चीनदेखि पश्चिम रूस, सिल्क रोडलेके कजकस्तान, वेलाजूस, पोलेण्ड र जर्मनलाई समेत छिचोल्ने योजना छ । चीनको उत्तरी भूभागबाट सुरू हुने-मंगोलिया-रूस करिडरमा ठूलो लगानी भएको छ भने चीन-दक्षिण, पूर्व, पश्चिम एसिया करिडरले टर्कीसम्म जोड्ने लक्ष्य राखेको छ । चीन इण्डोचाइना करिडरले दक्षिण चीनबाट सिंगापुर जोडिने भएको छ । वीआरआई परियोजनाले चीनलाई चित्तकर्षक देशका रूपमा सबैलाई लोभ्याउन थालेको छ । नेपाललाई ७ वटा सीपोटको सुविधा र नेपालभित्र ड्वाइ पोर्ट निर्माणमा समेत चीनले सघाइरहेको छ ।

कहाँ आयो, कसलाई आयो गणतन्त्र ?

गणतन्त्र आयो, कहाँ आयो ? कस कसलाई आयो गणतन्त्र ? गणलाई आयो कि आफ्नू, गणका लागि छैन गणतन्त्र ? गणतन्त्र हो कि गणगणतन्त्र हो ?

वाहिनै देब्रे देब्रे घुडामा फाटोको अलि पुरानो पाईन्ट, अनि देब्रे काँधिले वैशाखी च्यापर संस्कृत छात्रावास छिन्ने फलामको गेटको भित्तामा अडेस लगाउँदै जेठको घुस्मा कन्सर्टबाट लिफ्टको पार्किंगमा शिरमा लगाएको ढाकाको टोपी फुकाएर पुग्दै, एकोहीरो उत्तर फकिँएर टोलाएका छन् अर्जुन काका ।

मानिसहरू र डी चर्फी ब्रतक विद्युत्काको पेटिवाट ओहोरदोहोरा गरिरहे गर्दाको छन । सडक पेटिमा विद्युत्काको रङ्गिन ब्रतकले शहरलाई साँच्चै नै रङ्गिन बनाएको छ । एक जोडी युवायुवती महन्ड सालिकको आईसकण्डमा मुस्कुराउँदै नारायणहिटीलाई आफ्नो पछाडि पारेर तस्वीर खिचिँछन् । अर्जुन काका एकट्केले हेरिरहेका छन् ।

सडक भुइँमा रङ्गिन ब्रतक, पेटिमा हेरिपानी सहितको च्याकाराण्डा फूल फूलले निकै आकर्षण देखिने सो क्षेत्रमा घण्टाघण्टैले गरी फोटो खिचाउने पनि कम भन्ने छैन । त्यही फोटो खिचेर राम्राउँदै नारायणहिटीमा छिन्ने टिकट काट्न तयारमा थिए विष्णुले पनि । छात्रावासको भित्तामा टोलाएर अडेस लागेका अर्जुन काकालाई देखेर विष्णुले भन्यो भन्नु । सोच्ने काका भएकै ठाउँमा पुग्छ ?

उसले बोलायो- 'काका ! काका भस्किन्छन् ! हं ! को ? एक काका चिन्नु भएन ? म के हेरिक्छुको छोरा विष्णुले माइलौ । कुन हेरिक्छु ? को हेरिक्छु ? बुढा काकाले पनि चिर्सन् भो ? धेरै वर्ष भो

त्यही भएर होला । वा, शहिद हुँदा म सानै थिएँ । काकाले नै शहरमा ल्याएर राख्नु भएको हैन । गणतन्त्रले रामै परिवर्तन गरिदिन्छ ? मेरो पालो दुई महिना पछि अरे ! त्यही भएर यो यहाँ आएर आफूलाई धिक्काउँदै छु । के सोच्ने मैले, के भयो अहिले भनेर !

विष्णुले भन्छ, अब के धिक्काउँ हुन्छ । अब धिक्कारेर पनि के फाइदा । तपाईंहरू लड्नु भो अरूले लडाए । गरिवको बोलादिने न २६ सालमा गाउनेहरूले देखे न ६२ मा गाउनेहरूले महसुस गरे । गणतन्त्र त केवल गण बोकेर हिँडेहरूका लागि मात्र महत्त्वपूर्ण भन्न वन्यो । चोरलाई सोचो दिए चोरो हुनबाट बच्यो कि भन्ने पुरानो सोचियो । चोरले नै सबै चलायो । राष्ट्रभक्ति नै जलायो । जल, जमीन राप्ते बेच्यो ! हुँदा हुँदा जसका जवानहरूलाई पनि कसैले प्यानपावर/का नाममा कुसैले 'कम्युनिस्ट' का नाममा बेचिने रहे । यो भन्दा राम्रो गणतन्त्र कहाँ आउला र काका ?

हो बाबु, गणतन्त्र जनताका लागि कहाँ आयो र ? खै कसका लागि मात्र भो ? सत्तामा गएपछि लिसे टोसिए जसै तस्वीरका लागि मात्र आयो ! तर गण ५ तन्त्र कहाँ आयो कहाँ आयो ? उसले काकालाई सम्झाउँदै भन्छ, ल काका पनि तपाईंसँग सयधं गहेहरूका लागि कहाँ आएको हो त यो गणतन्त्र ।

हो, ठिकै हो काका । हाप्पा बाले पनि ज्यान गुमाउनु भो परिवर्तन हुन्छ भनेर तर अहिले खुलक खुलाउनेहरू नै परिवर्तन गर्दछिन । एउटा राजा त काकाहरूले फाल्न सफल हुनु भो । त्यसको सट्टा सयौ राजा जन्मिए । देश बाँको परे । हो बाबु । गाउँमा बस्ने कोही छैन । गाउँ रिक्तो छ । भएकै खेतवागी पनि बाँके छ

गर्न सकिएन । अतिक्रान्त उपचार गर्न भने बीर अस्पताल आको । पहिले जसो सजिलो तैपनि । गणतन्त्रले रामै परिवर्तन गरिदिन्छ ! मेरो पालो दुई महिना पछि अरे ! त्यही भएर यो यहाँ आएर आफूलाई धिक्काउँदै छु । के सोच्ने मैले, के भयो अहिले भनेर !

विष्णुले भन्छ, अब के धिक्काउँ हुन्छ । अब धिक्कारेर पनि के फाइदा । तपाईंहरू लड्नु भो अरूले लडाए । गरिवको बोलादिने न २६ सालमा गाउनेहरूले देखे न ६२ मा गाउनेहरूले महसुस गरे । गणतन्त्र त केवल गण बोकेर हिँडेहरूका लागि मात्र महत्त्वपूर्ण भन्न वन्यो । चोरलाई सोचो दिए चोरो हुनबाट बच्यो कि भन्ने पुरानो सोचियो । चोरले नै सबै चलायो । राष्ट्रभक्ति नै जलायो । जल, जमीन राप्ते बेच्यो ! हुँदा हुँदा जसका जवानहरूलाई पनि कसैले प्यानपावर/का नाममा कुसैले 'कम्युनिस्ट' का नाममा बेचिने रहे । यो भन्दा राम्रो गणतन्त्र कहाँ आउला र काका ?

हो बाबु, गणतन्त्र जनताका लागि कहाँ आयो र ? खै कसका लागि मात्र भो ? सत्तामा गएपछि लिसे टोसिए जसै तस्वीरका लागि मात्र आयो ! तर गण ५ तन्त्र कहाँ आयो कहाँ आयो ? उसले काकालाई सम्झाउँदै भन्छ, ल काका पनि तपाईंसँग सयधं गहेहरूका लागि कहाँ आएको हो त यो गणतन्त्र ।

हो, ठिकै हो काका । हाप्पा बाले पनि ज्यान गुमाउनु भो परिवर्तन हुन्छ भनेर तर अहिले खुलक खुलाउनेहरू नै परिवर्तन गर्दछिन । एउटा राजा त काकाहरूले फाल्न सफल हुनु भो । त्यसको सट्टा सयौ राजा जन्मिए । देश बाँको परे । हो बाबु । गाउँमा बस्ने कोही छैन । गाउँ रिक्तो छ । भएकै खेतवागी पनि बाँके छ

बिष्णु भण्डारी
bhandaribai@gmail.com

साराभमा परेछौं, साराप भोवैछौं । बुढाले भने- हेर बाबु विष्णु जसले जे सुके भयो । हिजो के थियो बुकिएन बुझाएन । देशलाई साँच्चै नै बनाउनु पर्छ भन्ने त यिनै एउटा महन्डमात्र देखाए । गणतन्त्र भातमारारहले त देश मात्र लुटे । कसैले अदालतको हवाला दिएर लुटे, कहिले एउे कानूनको नाममा लुटे । अहिले संघीयताका नामको सेता हाडी पालेर लुटिरहेका छन् ।

विष्णुले आक्रोशित भयो- त्यतिमात्र कहाँ हो र काका ऊ त्यो नारायणहिटी दरवार पनि चारैतिरबाट बाँडफाँड गरेर लुटिरहेका छन् । ठेकामा लगाएर खाँदिरहेका छन् । मैगो छाडिदिनुस् । म उता गएपछिको विवादात्त सयुधयोग गर्नु उ त्यही दरवार हेर्न नसकिँछ तपाईं पनि हिँड्नुस् अनि देख्नु हुनेछ गणतन्त्रको लुटे । क-कसले हुँदो रेछ छुट ! विस्तारै हिँड्नुस् । ल यो वैशाखी समाउनु अनि मेरो दाहिना हात समाउनु । तपाईंले ल्याएको गणतन्त्र कहाँ आयो ? कसलाई आयो ? कि बालुवालामा, कि बालकोटमा आयो ? कि बुढानिकण्डमे आयो ! त्यहाँ बस्नेहरूका परिवारलाई आयो । तिनका बरिपरि घुम्ने आउँदाउरेलाई आयो । तपाईंहरूलाई त हाती आयो हाती आयो फुस्सा भयो लोकतन्त्र । यो लोकतन्त्र होइन काका, यो त लुटेतन्त्र हो ।

गौतम बुद्धबाट के सिक्ने ?

सबैभन्दा पहिले हाम्रो देशलाई संसार भरिमा चिनाउने बुढको प्रचार गरीपछि किन की गौतम बुद्ध एकजना नेपालका ऐतिहासिक र विश्वप्रसिद्ध धार्मिक हुन । उनलाई शांतिाका र अहिंसाका दूत भनेर चिन्नेले चिन्नेको छ । हामीले हाम्रो देशमा जन्मिएका गौतम बुद्धबाट शांति अहिंसाको पाठ त सिक्छौं नै चिन्नेमा आफ्नो देशलाई पनि चिनाउने सक्छौं ।

अहिले विश्वका वाड भाषाहरूमा लेखिएका पुस्तकहरूमा बुद्धलाई नेपालमा जन्मिएको होइन बरु भारतमा श्रीलंका आदिदेशहरूमा जन्मिएको भनेर अग्र सिर्जित गरिएको छ । यो अग्र चिन्को लागि हामीले बुढको बारेमा व्यापक अध्ययनको आवश्यकता छ ।

बुढको बारेमा शांतिाका यसरी जान्न सकिन्छ, उनको जन्म ई.पू.५६२मा भयो । मृत्यु ई.पू.४०३मा मा ८० वर्षको आयुमा भएको थियो । उनि शाक्य वंशका थिए । जन्म भएको जन्म जयन्ती वैशाख शुक्ल पौर्णमा दिन शुक्रवारमा भएको थियो । लुम्बिनी काँचलबस्तुको तिलौराकोट वाट देवदह जाँदा विचमा पर्ने लुम्बिनी भन्ने वनमा उनको जन्म भएको थियो । (माता माया देवी र पिता शुभदेव) को कोखबाट जन्म भयो । उनको मावली रामग्राममा पछि । उनको मामिमा- सौतीनी आमा/प्रजापतीले उनको पालोपोषण गरिन ।

सुरेशकुमार पाण्डे

गौतम बुढको १६ वर्षकै उमेर विवाह भयो । श्रीमतिको नाम यशोधरा हो । उनि कोलिया राज्यका राजा चण्डपानीकी छोरी हुन् । त्यसोचिकीले कारवाँतक वन गोपा थियो तर तालकावनामा गाभा भनिन्थ्यो । बौद्ध धर्ममा उनलाई उनकी देवी मानिन्छ । सिद्धार्थ गौतमका छोराको नाम राहुल हो । बिदीकी नाम नन्दकुमारी हो । (बालुको नन्दकुमार भनिन्छ । उनले गृह त्याग २९ वर्षक उमेरमा गरे । ३४ वर्षमा उल्ले ज्ञान प्राप्त गरे । उनले ज्ञान प्राप्त गरेको ठाउँ भारतको बोधगया हो । पछि उनको मृत्युपनि भारतकै कुशीनगरमा हुनु ४८ र ८० वर्षको उमेरमा भयो । उनलाई महा काश्यापले दाग पनि दिएकोले होला उनको मृत्युलाई महापरिनिर्माण भनिन्छ । बुढको कुटुम्बालाई गन्धकूटी भनेर भनिन्छ । उस्तैकै थोरै भएपनि बुढको बारेमा जानकारी हो ।

माथिको भनाइबाट वास्तवमा बुढ भगवान होइनन् एकजना मानिस नै हुन् भन्नेकुरा बुझ्न गरीपनि तर मानिसहरूले उनलाई भगवानको दर्जा दिएका छन् । किन र कसरी त्यस बारेमा छुट्टै अध्ययनको खाँको छ । खास गरेर बुढको बारेमा गहन अध्ययन गर्नुपर्छ ।

अब हामी गौतम बुद्ध संग जोडिएको राष्ट्रियतको सवालमा शांतिाका छलफल गर्ने छौं । कुनैपनि देशका दार्शनिकहरू त्यो देशका रिट नै हुन्छन् । हाम्रो देश दक्षिणमा छिमेकी भारत र उत्तरी छिमेकी चीन जस्ता ठुला देशसंग जोडिएको सानो भूपरिवेष्टित देश हो । हामीले बन्दरगाहवाट सामान ओसार पसार गर्नुपर्दा पनि यिनै देशहरू भएर जानुपर्छ । त्यसैलेगर्दा पनि यिनी देशहरू संग विभिन्न समस्यामा विभिन्न खाले सम्पर्कहरू र सन्धिहरू गर्दै आएका छौं । यो हाम्रो वास्तवता पनि हो । हामीले वि दुवै देशसंग सन्तुलन मिलाएर जानु भाग्यवशात हो । ठुला-ठुला साम्राज्यवादी देशहरूले हाम्रो देशलाई दुई दुइको रूपले जस्तै बनाएका छन् । साँचै भन्नुपर्दा वि दुवै देशको तनातनीले हाम्रो देशलाई चुम्पकियुक्त रूपमा जोडाइराखेकाछन् । कुनै एकाँतरको शक्तिमा बढी हुनु वा उर्निरू दुबैको एकता हुनुभन्नेको हाम्रो लागि ठिक नहुनपनि सक्छ ।

खास गरेर हाम्रो सामाजिक परम्परा रहन सहन आँदले गर्दा दक्षिण तिर हामिलाई वढी भुकाएको कुरा कसैबाट पनि लुकेको छैन । सामान ओसार पसारको लागि पनि भारत नै नजिक बनेको छ । पटक-पटक व्यापार र पारगमन सम्भोतारहूँपनि हुँदै आएका हाम्रै लुम्बिनी पारगमन सभ्थी अन्तर्राष्ट्रिय मुद्दा हो । तर कतिपय अवस्थामा छिमेकी रिसाया भने पारगम सन्धिको पनि उल्लेख गरेर आर्थिक नाकाबन्दी समेत गरेको उदाहरणहरू पाइन्छन्, २५साल ४५,साल र ७३साल आदिका नाकाबन्दी उदाहरणहरू भनेर हाम्रा आआपै उर्निएका छन् ।

यसरी के बुकिन्छ भने हाम्रो देशलाई दक्षिण छिमेकीले वढी अडार्नमा पाँदै आएको हामिले अनुभव गर्दै आएकाछौं । यद्यपि भारतको आजादीका लागि अंग्रेजहरू सन् नेपाली जनताहरू लडेका र जेल नेल बन्धारीका कौमी उदाहरणहरू हाम्रा अग्रछाई छन् । नेपाली जनताले भारतको स्वधिन आन्दोलनमा प्रतसा सहभागी भए र आवश्यक सहयोग पनि गरेकाथिए ।

तर पनि भारतको आजादी सन् १९४७ पछि सन् १९५०मा भएको नेपाल भारत र अंग्रेजहरू विचको सन्धिलाई भारतले आफ्नो हितका लागि लागु गरेता पनि नेपालको हकका धारा लागु गरेर परिणाम सन् १९५१/५२को सुगौली सन्धिलाई खारेज गरिएता पनि उक्त सन्धि द्वारा नेपालको विशाल भूभाग भारतमा आएको त्यो फिर्ता दियेनन् वा नेपालको फिर्ता लिने हैसियत भएन ।

सुगौली सन्धिसन्धिनै पहिले नेपाल टिटाट्टा देखि सतलजसम्म फैलिएको नेपालको भूभाग चीनले लिन सक्थे तर नेपालले सकेन । सन् १९५० को सन्धिलाई टेकेर धारा ७ अनुसार नेपाल अत्यन्तमा पार्न भारतले कुनै कसर पनि छाडेको छैन । अतिक्रान्त नेपाली भूभाग समेत भारत छोड्न मान्दैन । कालापानी, लिम्पियाधुरा र लिपुलेख अहिले भारतको कब्जामा छ । भारतको नक्सामै समेटिएको छैन । यसको बारेमा बिस. २०५१ साल देखि भारत नेपाल विच कुनै न कुनै रूपमा छलफल चल्दैपनि आएको छ । आन्दोलनहरू पनि भएका छन् । तर निष्कर्ष नसकेको देखिन्छ । बरु आन्दोलनहरूमा नेपालीहरूले ज्यान गुमाएका छन् । गत वर्ष भारतले नयाँ संयन्धनवनामा एउटा नक्सा बनाएर राख्यो । त्यो नक्सामा विराटनगर,काँचलबस्तु देखि लुम्बिनी सम्म अखण्ड भारत उल्लेख गरिएको छ । भारतले गौतम बुद्ध भारतले जन्मिएका हुन भनेर नेपालको भूभाग गौतम बुद्ध जन्मिएका थिए त्यो सबैलाई आफ्नो नक्सामा राखेर विश्वमा अग्र दिइएको छ ।

विगतमा एकजना भारतीय चर्चालेखका लेखकाले जित्नेको जनकपुर भारतकै भूमि देखाउनु खोजेका थिए । भारत नेपाललाई कसरी हतोत्साहित गर्दै कसरी नेपाललाई आफ्नो उपनिवेश बनाउने भनेबारे चिन्तित देखिन्छ । कृष्ण नगरको रेलको स्टेशनमा गौतम बुढको साँत्विक सहित रेसनाको नाम नै सिद्धार्थ राखेको छ । एकातिर हाम्रो समाज आफ्नो मौलिकता छाड्दै गएकोछ भने आर्को तिर छिमेकीले विभिन्न वानामा बनाएर देशलाई आफ्नो अधिपत्य राख्न लाग्दा प्रयाण भएको छ । नेपालमा जन्मिएका गौतमबुद्धलाई संसारभरि भारतमा जन्मिएको भनेर प्रचार गर्नुमा उनको गम्भिर स्वार्थ लुकेको कुरा प्रष्ट छ । हामीहरूले गौतम बुद्ध नेपालमा जन्मिएका हुन भनेर चर्चालेख विषयमा बुझाउनु नसकेको अवस्था छ । गौतम बुढको फोटो राखेर नो निकात्त, डाँक टिस्ट र बोर्डरहरूमा साँत्विकहरू बनाएर उठाउने कामहरू नेपालले लगातार गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो । हाम्रो देशलाई अखण्ड राख्नका लागि नेपाली एकता अर्पिनुपर्छ छ ।

मानसिक थकान मारिँ प्रतिक्षालय हो मुस्ताङ

सामुन्द्रिक सतहदेखी फण्डे २६ सय मिटर उचाईमा रहेको मुस्ताङको मुक्तिनाथ यात्रा केवल धार्मिकयात्रा होईन यो एउटा सभ्यताको अध्ययन हो । मानसिक थकान मारिँ प्रतिक्षालय, धार्मिक आस्थाको आँगन हो, जहाँ हिन्दु र बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको साम्ना भएको पनि हो ।

विष्णु गिरी निरञ्जल

एउटै उदेश्य लक्ष्य र सपना बोकेका हामी चार बुढको अग्रवाँदामा खोलाको स्वयंसायिक कम्पनीको योजनालाई याचकता दिन र साथीहरूबीच यत्र आत्मीयता बढाउने उदेश्यलाई केन्द्रबिन्दुमा राखेर मुस्ताङको यात्रा गर्ने तय भयो तर एक साथीलाई मनाउनु भनेर हामी तीर्थलाई निकै मेहनत गर्नु पर्‍यो । १०८० जेठ १९ गते साँघु ६ वर्षे हामी गलतब्यको लागि काठमाडौँबाट निस्क्यौं । प्रसिद्ध विष्णुगिरी गाउँमा पोखरा सम्मको यात्रा गर्ने त्यसपछि मुस्ताङ यात्राको लागि अर्को गाँडिको व्यवस्था गरिएको थियो । तिता मिड्रा गफ गाई शुरु भएको यात्रा गरी १९ वर्जोतर पोखरा पुगियो, टेम्प्रेटमा खाना खाए । राम्रो आतिथ्यता पायो ।

पोखराको नाईट लाईफ नेहेरी निन्दै लागेन र लाउन्ज गाईयो केही समय बिताएर होटल आएर सुतेको १ घण्टापछि नै मुस्ताङको लागि हिँड्यौं । पाको उमेरका अनुभवि सवारी चालक हेरि हालको साथमा हामी बाग्लुङ वजार ठुलो रहेछ गाडीबाट नै धुमियो । बाग्लुङ भगवतीको दर्शनले मन आनन्दित बनायो । ठुलो आस्था रहेछ, त्यहाँका वासिन्दामा । मैले पहाडी क्षेत्रमा त्यसो व्यवस्थासहितको प्रवन्ध देखेको थिएँ । भरपूर दर्शन गरियो । साथै गलेश्वर महादेवको दर्शन गर्दै बेनी नजिकै होटल काँग्रेगण्डकी एण्ड काँग्रेगण्डका घरमा खाना खायो । बेनीबाट मुक्तिनाथ जाँदा बाटोमा तातोपानी रहेछ । फाँकडा त्यहाँ वस्ने योजना साथ हामी अगाडि बढ्यौं । दर्शनमा लोकल हामी, लोकल केरा साँदै हाम्रो यात्रा अगाडि बढ्यो । बहिरङ्ग्यो ।

रमाँलाई गफ कहिले संस्थागत र व्यवसायिकताको कुरा गर्दै यात्रा अगाडि बढ्यौं । बाटोको दृश्य हेर्दै गइयो । तिब्बतबाट निस्किएर आएको कालीगण्डकी नदी चट्टानले बनेका गगनचुम्बी अस्मा पहाडहरूको खोचबाट दक्षिणतर्फको बगेको रहेछ । त्यो दृश्यले हामीलाई रोमाञ्चित बनायो । हिमाली क्षेत्र चम्पौ स्वभाविकै थियो । कालीगण्डकीको किनारै किनार मोटर बाटो । सिधै उत्तर । बीच बीचमा सानोसानो बालूहरू हाल्नेर कालीगण्डकीमा समाहित भएको देख्न पाइन्थ्यो । दृश्यहरू अत्यन्त लोभलाग्दा थिए । ठाउँ ठाउँमा आकाश साँघुरिएको देखिन्थ्यो । हिमाली बाटो ठुला ठुला चट्टानी पर्वतलाई छिचोल्दै गएको छ । अजड्गका ती पहाडहरू कुम्भकर्ण भै चौरनिद्रामा छन् । काठमाडौँ आसपासमा भै बानी संचालनको नाममा जतातलै चिचोरिएका छैनन् । अन्तर्त सौन्दर्य पसिँकहेका छन् । पहाडको छाती चिचोरि निस्किएका फरनाले पीडा भन्दा आनन्द दिँदिरहेका छन् । त्यसका केही दृश्य क्यामरा र मनमा कैद गर्दै हामी अग्र बढ्यौं । रूप्ये फरनाले हाम्रो यात्रालाई थप उर्जा दियो । माथीबाट हामीलाई भेट्न आतुर भएर बगेको सेतो पानीको दाना शरीरमा पर्दा तरंग उत्पन्न हुन्थ्यो । फण्डे ३० मिटर अरूले रूप्येलाई हामीले पनि चुनौती दिएजस्तै उसको तस्वीरहरू चोरिरह्यौं । तस्वीर खिच्नुभन्दा उसैलाई हेरिराख्नु हाम्रो यात्राको अर्को रमाँलो बन्थो । फरनालाई छोडेर थोरै माथीपुग्दा त्यहाँ बगेको एक मिटर चौडा र अत्यधिक गहिरोको कालीगण्डकी पनि सुतेर बोकी फरनाजस्तै लाग्यो । नजिकै पुगेपछि हिमालको घरमै प्रवेश गरेजस्तै भन्न हुन थाल्यो, हिमालले आफैँ नजिक बनिदिएजस्तै गर्थ्यो र थकित बनेका अँखामा निश्चल उजोहरू भरिदियो ।

दुकुचै, मार्फामा केही समय हामी घुम्थौ टिकटक वनायो र यात्रा जोमसोममा गएर राँकियो । मुस्ताङको सदरमुकाम जोमसम भएपनि ठूलो रहेनछ । हामी त्यही बस्ने र भोली पूटे मुक्तिनाथ दर्शन गर्ने योजना बन्थ्यो । साँघु मुस्ताङ जिल्ला घरपफोडा गाउँपालिकामा कार्यन्तर मित्र

राजन कडेल र आशिष भण्डारीबाट गाउँपालिकामा विनिय सार्वता सम्बन्धी कार्यक्रम गर्दा कसो होला भन्ने प्रस्ताव आयो । त्यो अवसरलाई हामीले गुमाउन चाहनेौ । भोली पूटे (जेठ १९) गते कार्यक्रम गर्ने र त्यसको चाओपाओ गर्ने जिम्मा प्रविष जीलाई दिइयो । राती मिठाँ मुस्ताङ खानको स्वस्थरी भोली मुक्तिनाथ दर्शन गर्ने मनोकान्सा बोकेर निदायो ।

भोलीलुट्टि हिनाँने सबैर यात्रा शुरु गरियो । मान्दर दर्शन गरेर उल्लको मुस्ताङको पनि यात्रा गर्नु थियो । निलगिरि र औलागिरि हाम्रो दक्षिणमा थिए । त्यहाँ औलागिरि र निलगिरि हिमालहरूको सुन्दर दृश्य हामीले हेर्न पायौं । औलागिरि दुबै ओर्कौँ समेत थियो भने निलगिरि आकाशको निलो थियो । हामी मुक्तिनाथ पुग्यौं । मुक्तिनाथ हाम्रो गन्तव्यको शिखर । भगवान नारायणको वासस्थान । त्यो सुन्दरताको बर्णन गरेर साध्य छैन, अत्यन्त सुन्दर । त्यसैले होला माहात्मा, साधुसन्त, भक्त प्रशासक, राजनीतिज्ञ, उद्योगी, व्यापारी, कलाकार, सर्वसाधारण सबैको आस्थाको पूज्य

चाल्दै हामी माथि पुग्यौं । धेरै भारतीय तीर्थालु आफूलाई मानिसको काँधमा बोक्न लगाएर मान्दर दर्शन गर्न गइरहेका थिए । मान्दरअथ दृष्टा कुण्ड थिए । मान्दरपछाडि १०८ धारा थिए । हामीले पनि दौडेर पुरा गरी त्यो कार्य । टाउकोको चिचो रोख्नु । त्यसपछि कुण्डमा डुबुन्की गर्नु पर्ने अर्थ, चिसोको पर्वह नगरी माइयो । मुक्तिनाथ अगाडीको कुण्डमा दुबैर पैसा निकाल्ने प्रचलनको चलन हामीले देखे । पुजा कार्य भक्ति र प्रेमभावले आ आफ्नो मूल्य, मान्यता र स्वधर्म अनुसार सम्पन्न गरियो । काँठ धेरै धेरै प्रकृतिलाई जिन्दापुनेने भोक थियो । फेरी आइपुग्ने नपुने संयोग मात्र भएकोले धितमरुन्ने जेठको सामीपमा बसियो । नारायणको मान्दरको मध्यमा, तल कालीगण्डकीले अर्बिच्छिन शांतीग्राम पस्केदै प्रवाहित हुनु संयोग मात्र कहाँ हुन्थ्यो र ? सत्य थियो, त्यो लिला हैन भक्तलाई कृपा थियो भगवानको । भित्र देखिँने आनन्द लारी आयो । त्यही सेवा गरेर बसाए हुन्थ्यो भन्ने पनि कहिलेकाहीँ मनमा आउथ्यो ।

भएको । हामी नतस्तरक थियौं । मान्दर दर्शन गर्न धेरै भारतीय तीर्थालु आएका थिए । माथिसम जन नसक्नेहरूका लागि घोडा र स्टेचरको सुविधा पनि थियो । हामी ससाना पाह्ला

प्रकृतिको त्यो अमल स्वदपान गरेर । हामीले त्यहाँ भरपूर आनन्द अनुभूत गर्नु । ३६०० मिटरको उचाईमा रहेको मुक्तिनाथको कति दर्शन गर्नु ? मुक्तिनाथ दर्शनपछि युद्ध जितेको अनुभूति भयो ।

**In the Context of Comprehensive Community Field Practicum
Visit to Panauty Municipality-3 Kushadevi Third year HP /PHCC
(attachment community health diagnosis)**

A Sorcery Observation of the Closing Program

Uttam Karmacharya --

I am very happy with the establishment of Iwamura College of Health Science in 2008 affiliated with CTEVT in collaboration with Dr. Iwamura Memorial Hospital established in 1998. In Bhaktapur Kathmandu Valley First of all I wish to express my heartfelt congratulations to Dr. Mahesh Singh Chauhan for being the coordinator of the faculty of Health Assistant/ HA since the establishment of the Iwamura College of Health Science. I am very glad to join the program of Panauty Municipality-3 Kushadevi Third year HP /PHCC (attachment community health diagnosis) being conducted in Panauty Municipality - 3 Kushadevi I am very thankful to join and participate in the program with a team led by the coordinator of HA of the college Dr. Mahesh Chauhan. In the team I met Mr. Subarna Chalise College Administrator, Mr. Rajan Kawan and Dr. Ashok Sah Faculty Teacher, Mr. Kalam Prasad Pandey & Rachana Silwal hospital emergency staff, Driver Mr. Tulshi Dhaubanjari. It was my first time to join the program Comprehensive Community Field Practicum since the establishment of the college for the last fifteen years. I am very grateful to the team and team members led by Dr. Mahesh Singh Chauhan. I highly appreciate their honor and respect. The day long program was highly successful. I wish to congratulate all of you team leader and team members. Congratulations and congratulation. I am especially happy to know that only in the faculty of Health Assistant two months of field work has been conducting since the establishment of the college. In other faculties the students do not need to stay in the field Major and minor observation / highlights

Reception by the assigned group of students

Meeting with the Ward chair and other members
Telephone contact with respectable Mayor of Panauty Municipality with reference to the closing program
Setting of the program
Presentation by the students with A 3 size card board papers by each team member term by term on curriculum based topics below :

1. Primary health care service
2. Community diagnosis
3. Community environment health related activities
4. Health education
5. Family health
6. School health
7. Health post management

Curricular validity is very high Curricular reliability is highly significant
Invitees : Ward chairperson and four members, Ward staff members, Hostel manager Ms. Ishwori Ghimire
Speakers : 1. Professor Dr. Uttam Karmacharya, Municipality Health Coordinator Mr Janak K.C., Dr. Mahesh Singh Chauhan, Ward Health Coordinator; vote of thanks by MC Mrs. Renuka Karki
2081 College Calendar distribution by the College Board member to invitees
Evolution of Iwamura College of Health Science.
Iwamura College of Health Science is a college attached with Dr. Iwamura Memorial Hospital and Research Centre established in commemoration of the

memory of late Prof. Dr. Noboru Iwamura.
This college was established in 2008 and the academic session started from 2008/2009. At that time we run only 3 programs i.e. General Medicine (HA), Medical Laboratory Technology (LT), Diagnostic Radiography (RG). Now 5 different health programs were run in this college. They are General Medicine (HA), Medical Laboratory Technology (HA), Diagnostic Radiography (RG), PCL Nursing (SN), TSLC Lab Assistant and General Medicine Special (HA).
The college already got chance to run General Medicine Special (HAS) program and Special Nursing program from CTEVT financial supports. There were 40 students and scholarship is provided by government to these students for education and hostel facilities. They are selected by CTEVT from rural and back ward areas who are deprived, needy and low cast communities including male and female. To date, the Thirteen batches have already graduated from General Medicine (HA), Medical Laboratory Technology (LT), Diagnostic Radiography (RG) and twelve batches from PCL Nursing.
In health faculties out of 100% teachers teach 40% theoretical courses and 60% practical course. The college has its own building, land and hospital, faculty wise class rooms, demonstration rooms and around 6/7 different laboratories. They are: Basic science examination, pathology, ra-

diography and health education laboratory etc. This year (2023) the college got chance to have top 5 positions among 225 colleges of CTEVT affiliation with more than 40% students scoring distinction marks
The Participations of the Comprehensive Community Field Practicum were:

1. Abishhekh Jaiswal [Leader]
2. Mandipa Ghimire
3. Asmita Lama
4. Benu Maya Karki
5. Salina Adhikari
6. Aprina Timilsina
7. Jyoti Karki
8. Sunil Kumar Yadav
9. Manoj B.K
10. Niraj Chand
11. Rabin Ram
12. Rabindra Nepali
13. Ranjita Shrestha
14. Rashmi Pulami
15. Rekshana Tamang
16. Renuka Karki
17. Sanjina Musyaju
18. Seema Rijal
19. Sunita Khadka
20. Susma Basnet [Sub-Leader]

It is to be noted that I am very thankful to Mr. Subarna Chalise for his expertise to compete this article based on my documentation of the field visit. (Professor Dr. Uttam Karmacharya (Ph.D.) has been involving in the hospital and college (2008) as a Board of Director and Management Committee Member since 2004) Friday, May 31, 2024

Smash And Grab

By Sunanda Datta Ray

CHAPTER 12 Foot in the Door

In spite of internal quarrels, the Sikkim Congress captured 31 out of 32 seats (16 Nepalese, nine Bhutiyas, and six Lepchas) including the monasteries constituency. Nar Bahadur Bhandari was defeated from Soreong by Chatur Singh Roy's . . . 400 votes to his 300. Kazi, Bhim Bahadur Gurung, Bhawani Prasad Kharel, Subedi, Badri Nath Pradhan, Ram Chandra Poudyal, and Shebchung Bhutia were all elected either unopposed or by handsome margins. Only Kabi voted for the National Party's Kalzang Gyatso Bhutia, and the Sikkimese were convinced that this had been given to them out of deference to the ancient pact between Khye-Bumsa and Thekong-tek. In fact, the scale of the victory confounded everyone. They claimed that intelligence reports had initially given the Prajatantra Party a decisive lead. But the margin narrowed, wavered and disappeared; the massive crowds that always turned up to applaud Bhandari seemingly unable to make any impact. There was much talk of door-to-door intimidation, of Bhutiyas-Lepcha houses being singled out for arson and violence, and of the CRP's dubious role. It was noted too that by allowing the Sikkim Congress to use the red and white national flag as its campaign banner, Das and the election officer had misled illiterate voters into believing that they were supporting the durbar. Sitting in the drawing-room at Mintokgang five years later, by when he was chief minister. Nar Bahadur Bhandari told me an amusing sequel. Apparently the 1974 poll results were so unbelievable that outraged Sikkimese smashed at least 60 radio sets when AIR broadcast the news. But only one radio was destroyed after the 1979 elections when Bhandari's Janata Parishad emerged victorious and Kazi and his men did not get even a single seat. "It was in this very room and it was kicked to pieces by Kazi herself!" said the man who had worsted her husband. As chief minister, Bhandari also saw to it that the 1974 elections were officially impugned. Bepin Behari Lal, who succeeded Das as chief executive and was promoted governor after the annexation, was forced to eat humble pie in his first inaugural address to the legislative assembly. In a speech written by the chief minister, as is the custom, the governor had to proclaim that the 1979 legislature was "constituted after a free and fair election held in Sikkim for the first time under the auspices of the election commission in accordance with the provisions of the constitution".

It took five years and Mrs Gandhi's defeat for anyone to publicly admit what everyone in Sikkim was certain of in 1974. But however sceptical people may have been of the results, they did not expect Kazi to erase Sikkim from the world map. In view of his later actions, it is necessary to understand exactly what his party's election manifesto promised:

The Sikkim Congress will seek to strengthen the bonds that already exist with the government and the people of India and to draw them even closer. The Sikkim Congress is aware that the democratic development of Sikkim has benefited from the interest shown by the government and people of India. Although for historical reasons our progress towards democracy has been slower, we also aspire to achieve the same democratic rights and institutions that the people of India have enjoyed for a quarter of a century. At no time did it seek a mandate to abolish the throne and incorporate Sikkim in India. But there WuS no hint of disloyalty when protesting that the palace had not felicitated him on his electoral success, Kazi refused to attend a lunch in honour of the new legislators and sulkily stopped off to Kalimpong. The Chogyal's explanation that since a constitutional head of state could not take pleasure in the victory of one party over others, he would congratulate Kazi when he formed a government, did not soothe bruised feelings. Devout Buddhist though he professed to be, Kazi also announced that neither he nor any other Sikkim Congress member would take the oath of allegiance in the Tsuk-la-khang. Das was sworn in as assembly president, and the 1973 council, which was still in legal existence, was summarily dismissed.

Buddhist lamas, a Brahmin priest, and a Christian pastor invoked heaven's blessings on the new assembly when it was convened on 10 May. The 31 Congress members who had refused to go to the Tsuk-la-khang took the oath and signed the register after which B.S. Das, unfamiliar in a kho presented by the Chogyal, called the house to order, welcomed members, and received a khada from Kazi. He reminded the house that "the fundamentals and the legality of the system have been clearly defined" by the 8 May agreement and that it would be expected to function within the "parameters" laid down. It was an ironic warning considering what was to follow. The Chogyal arrived a little after noon to deliver a short inaugural speech. He complimented members on their election; warned that though "constructive criticism is an essential ingredient of a healthy democratic system, it is far easier to criticize than to shoulder responsibility"; and reminded everyone that Sikkim's earnings had increased from Rs 1 million to Rs 40 million in 20 years. After thanking India, he briefly outlined the tasks ahead and advised legislators to bury past rancor and settle down to cooperative endeavour. It was an unexceptional address and the Chogyal was heard in respectful silence.

The bomb burst the next day when Kazi rose to propose thanks "for the inaugural speech of the constitutional head," as he put it with studied insolence. The fumbling old man from Chakung, nagged and bullied by his wife, trailing a whiff of Rumtek's lost tranquility, disappeared in a welter of acidic, yet astute, political pronouncements that bore the hallmark of India's legal experts. The sophistication of Kazi's language and the far-reaching implications of his constitutional observations indicated that his local advisers had access to better brains than their own. If marriage marked one turning-point in Kazi's career, this was another. His conversion into a ventriloquist's dummy was apparent to all on 11 May as Kazi read in Sikkimese from a prepared text; English and Nepalese transcriptions had already been given to Chatur Singh Roy and Poudyal. contd...

Life In Brief :

Life, We take thee for granted,
Oftentimes, It's benevolent.
Everyone lives it on their terms,
Sometimes It's turbulent.

Mine was nothing different,
We survived unemployment.
Kids studied seriously,
Crossed the hurdles eminent.

Writing poetry, book publishing,
Never fathomed.
Retirement would be a bliss,
I never imagined.

Singing dancing on the stage,
Not in my thought.
Planning and anchoring events,
Now it is fun to plot.

All in all, cherish what you got,
Don't complain, no disdain.
Worth living if feel others' pain,
Nothing to lose, only gain.

Madhu Khare
(Self-written)
Virginia, USA

TATA MOTORS
Connecting Aspirations

Get Nepal's #1 SUV

NEXON EV MAX

@ RS. 9.19* LAKHS

Downpayment

SIPRADI

पोष्ट मार्टम

- आश्वतथ शर्मा -

लक्ष्य असफल गणतन्त्रको हुनुपर्छ

ललितपुरको रोड शो पछि अब काठमाडौंको पालो । भक्तपुरको नवदुर्गा, ललितपुरको बगलामुखीपछि अब काठमाडौं वसन्तपुरकी जीवित देवी कुमारीको दर्शन गर्नुपर्छ पूर्वराजाले । मेचीदेखि धनगढी, नेपालगञ्जदेखि जुम्लासम्मका जनताले राजा आउ देश बचाउ भनेर जनशक्ति देखाइसके । अब राजधानीवासीले राजतन्त्रप्रति समर्थन जनाउनुपर्छ राजतन्त्र र हिन्दुगणतन्त्र पक्षमा जनमत कति छ, जनता के चाहन्छन्, लोकप्रिय को छ भनेर विश्वलाई प्रष्ट हुनेछ । पूर्वराजा शेरशाह बिर्जना भागमा निम्त्याइएका र गाउँपछि भएका जनमर्मथले केही कतै लालकिल्ला वा काँग्रेस किल्ला रहेन, सबैतिर राजतन्त्रको छत्रछायाँमा एकताकिल्ला छ भन्ने देखियो, देखिनेछ ।

हो, राजतन्त्रप्रति नकारात्मक भाव फैलाउने र भ्रमण असफल पार्न सत्ता र पार्टीहरूले फर्मान जारी गरेकै हुन् । सकेनन् । राजतन्त्र जित्नावाद भन्ने भीडमा राजतन्त्रवादी माथि थिएनन्, नेपालवादी, सुशासनवादी भन वढी थिए । राजतन्त्रको सकृयताले देशभरि नै बुशुशीयाली छाएको देखिन्छ । जनशान्दोलनताका जुन प्रकारको राजतन्त्र विरोधी भीड सडकमा थिए, त्यही प्रकारको समर्थक भीड सडकमा उत्रिएको छ । जनताको स्वागत देखा नेपाल राजतन्त्र, हिन्दुमथ देखिएको छ ।

प्रश्न छ, अहिलेसम्मको रोड शोबाट के भयो ? राजधानीमा राजतन्त्रको समर्थनमा जनता उल्टिएपछि के होला ? रोड शो हुन्छ, अनि फेरि सबै चुपचाप बस्छन् । भन्नुलाई ४ जुन अर्थात आजै भारतीय लोकसभाको चुनावी नतिजापछि नेपालमा दुई परिवर्तन आउनेछ भन्ने लक्ष्य काटिन्छ, प्रचार भइरहेको छ । जब पूर्वराजा जनताका माफ पुग्छन्, केसर विष्ट मार्कादेखि गणतन्त्र कहाँ छ भनेर सोध्छन् ? भोलिपल्टैदेखि गणतन्त्रवादी भ्रष्टाचारारित, राजतन्त्र र हिन्दुवादीहरू रोडशोतिर । यस्ता समर्थकबाट केही हुनेवाला छैन । वढी नेतृत्व जनभावनालाई संवोधन गर्न थिएर छैन । बरू पूर्वराजा नै अगाडि सरै केही हुन्छ । नसर्ने भए सेना अघि सर्नुपर्छ । प्रधानसेनापतिका केही अभियन्तिले सेना सचेत रहेको र सकृय हुनसक्ने संकेत देखिएको हो ।

अनिता जागेका छन्, आन्दोलन पनि हुन्छ । पानीको फाँकाजस्तो उठ्छ र सेलाउछ । राजतन्त्र र हिन्दुगणतन्त्र पुनर्स्थापना गरिनेछ भनेरमात्र के हुन्छ ? जनताको नेतृत्व गरिर काँत्तिको उभार न्याउने, अब यसो गर्ने, यसो हुन्छ भन्ने कार्यकर्ताको छाका केही थपिन्छ । अर्थात् विश्वासको संकेत गाँहिरहे जाँदो छ । यो व्यवस्थाले अवस्था वर्दीलदेन भन्नेहरू धेरै छन् । गने के त ? यही संविधान सुधार कि ०४७ को संविधानको सुधार । मुख्य कुरा राजतन्त्र पुनर्स्थापना भइहाल्यो भने उही निरङ्कुश राजतन्त्र त हो नि भन्ने आरोप उठाउनुपर्छ । जनतालाई भडकाउन खोज्छन् । यथाथ त्यो होइन भन्ने पनि कोही छैनन् । विभिन्न अभियन्तन कार्यक्रममार्फत नै पूर्वराजाले नयाँ सहमति गर्न र सहकार्यका साथ राष्ट्रिय समस्या सुल्काउन अघि सरौं भनेर सबै राजनीतिक पार्टीहरूलाई आह्वान गरिसकेको अवस्था छ । सहमति र सहकार्यबाट मात्र राष्ट्रिय मुद्दाहरू संवोधन हुनेछ भनेको निरङ्कुशता कसरी हुन्छ ? प्रजातन्त्र विरोधी कसरी हुनसक्छ ? यति कुरा बताउने समर्थक पनि सडकमा छैनन् । अत्युलता बढ्नु र राजनीतिक दलहरूले आलोचना गर्ने ठाउँ राजतन्त्रका समर्थक विन विद्वेदेका छन् । राजतन्त्र र हिन्दुवादीले राजतन्त्रको राष्ट्रियता र प्रजातन्त्रप्रतिको प्रतिबद्धता र हिन्दुवादीले यो धर्म सबै धर्म समभाव मान्छ र यही नै सत्य हो भनेर बताउन जरूरी छ । प्रष्ट कुरो के हो भने न त भारतको चुनावी नतिजाले केही असर गर्छ, न त क्षणिक जनप्रदर्शनले । जनता सडकमा आए भने कसैको केही लाग्नेछैन । जनता सडकमा आउँदा तिनलाई नेतृत्व दिएर जनभावनालाई ज्वाला बनाउने नेतृत्व चाँहिथ्यो ।

जनताले बुझेका छन्, नेतृत्व भ्रष्ट छ, अनैतिक छ, सिद्धान्तहीन छ । जनता र देशप्रति जवाफदेहीता छैन । पार्टीका कार्यकर्ता विवेकी छन्, त्यो विवेक नेताहरूबाट प्राप्त हुने ससाना लोभमा अन्धो भएको छ । त्यो विवेक जगाउन जरूरी छ । केही छिनका लागि नाराले केही हुनेछैन । पार्टीका कार्यकर्ता र आमनागरिक एक भएर सशक्त आन्दोलनमा उत्रिएका दिन त्यही असन्तुष्टिले भ्रष्ट गणतन्त्र ढल्नेछ ।

बालबालिकाप्रति अभिभावकको भूमिका

- बालबालिकालाई निडर, सिपालु, सक्षम, योग्य र आत्मनिर्भर हुन प्रोत्साहन गरौं,
- बालबालिकाका लागि सुरक्षित एवं तनावरहित वातावरण श्रृजना गरौं,
- उनीहरूलाई गाली गर्ने, डर देखाउने, अरू सँग तुलना गर्ने र कमजोर बनाउने कार्य नगरौं,
- बालबालिकाको आत्मविश्वास र सृजनशील क्षमता बढाऔं,
- उनीहरूलाई खोज्ने र सिक्ने अवसर प्रदान गरौं,
- बालबालिकालाई अभिभावकसँग सुरक्षित रहेको अनभूति गराऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

पाएसम्म अमेरिका, युरोप, कोरिया जाने, नपाए खाडी भएन पनि नगरे भएन, नेपालमा गरिखान पाइएन भन्दै विदेश जान चाहनेको लको कहालीलाई देखाइन्छ एयरपोर्टमा । भिसा सेन्टर, दूतावास र कन्सुलेटनी तथा दलाहहरूका कोठा कोठामा । युवाहरू भन्छन् : नेपालमा काम छैन, नेताको चाकरी नगरी अबसर पाइदैन । के गर्ने ?

हरेक वर्ष कोरिया जान भाषा परीक्षा पास गर्ने र जाने साइड क्युरे बसेकाहरू हजारौं छन् । कतिपय भाषा पास गरेर पनि जान पाइरहेका छैनन्, पाएको कुरि रहेका छन् । परीक्षाका तैयारी गर्नेहरू गरिरहेका छन् । पहिले परीक्षा पास गरिसकेकाले भनेका छन् : बरू ज्यान फालिन्छ, हामीलाई कोरिया नपढाई नयाँलाई पढाउनु भने हामीले पनि जानेका छौं । कोरियाले युवाको इच्छा मान्यो, कोरियापछि दलाहहरूको दलाहीले मान्यो, अहिले सरकारले मारिरहेको छ । हरिबिजोग छ युवा जमातको ।

खासगरी विगतमा कोरियाले नेपालीलाई निकै मार्या गरेको छ । नेपाली युवाजमात इमान्दार, कर्तव्यनिष्ठ र काम गर्न जागरिला भनेर सद्गाना पनि गरेको छ । तर, दलाहको चक्करमा सरकार नै परेपछि युवाहरूको के लाउछ ? कोरिया दूतावास वार्डर पनि दलाहहरूको जगजीनी देखिन्छ । अन्तर्वार्ताको समय लिनका लागि समेत दलाही चल्ने गरेको छ । यो सेन्टर नभइ कसरी सम्भव छ ? यद्यपि कोरियाली दूतावासमा वढी निम्पछ हुने दावी युवाहरूले गरिरहेका छन् ।

युवा पलायनको डरलाग्दो तस्वीर

कोरिया होस् कि अन्य, युवाहरू यसरी विदेश पलायन हुनु राष्ट्रियताका लागि निकै घाटाको कुरा हो । युवाहरू भनेका वर्तमान हुन् । वर्तमान यसरी निराश छ, राष्ट्रबाट भागिरहेको छ भने देशको भविष्य के हुने ? देशको भविष्यका लागि देशभक्तिका कुरा गरेर भ्रष्टाचारलाई मलजल गर्ने पार्टीका कार्यकर्ताहरूका कारण, तिनलाई संरक्षण गर्ने राजनीतिक नेताहरूका कारण मुस्क युवाबिहीन बन्दै जान थालेको छ । खतरा बढेर जाँदो छ ।

विश्व बैकले भनेको छ, युवाहरू यसैगरी विदेश पलायन हुने हो भने २० वर्षपछि नेपाल बालबालिका र बुढाहरूको देश हुनेछ । यो तथ्यांक त्यत्तिकै पीडादायी छ, तर त्यो पीडा यो जनावाद, समाजशास्त्री, देशका सञ्चारकहरूले बुझे पो कमजोरी सुधान सकिन्छ । नेताहरूलाई थाहा छ, युवाहरू विदेशीनु राम्रो कुरा होइन, तर उनीहरू यो समस्यालाई समाधान गर्न कुनै पनि हालतमा सक्षम छैनन् । नेताहरू देशको भविष्य होइन, सत्तास्वाथ हेर्छन् ।

राष्ट्रघात र नाटकले सीमा नाघ्यो

यस्तो दुर्दशा बनायो । यसबाट पार पाउने कसरी छलफल समेत गर्दैनन् । व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका सबै संविधान, नीति नियम, परम्परागत चलन भन्दा पर स्वेच्छायगी हंगाले चलिरेका छन् । यिनलाई लोकलाज छैन, विधिको पालना गर्न जरूरी छैन र यिनमा मानवीय संवेदना छैन । देश माँफयाको बल र छलले लतारिरहेको छ । जाकिने खाडलमै हो ।

विभिन्न खेमाका फैलिएर देश र जनतालाई लुट्दै आएका कथित देशभक्तहरूलाई चिन्ने मौका हो यो । देशद्रोही गद्दारहरू लगौटी खोलेर सडकमा अररल्ल हुँदैछन् ।

नेपालको राजनीति ईण्डो-वेष्टनको लडाइँमा केन्द्रीकृत छ । अमेरिकी र ईण्डियन खेमाको नेपाली मुखण्डोहरू तिघा ठट्टाएर एकअर्कांलाई चुनौती दिइरहेका छन् । प्रहसन निकै रोचक ढंगबाट अगाडि बढिरहेको छ ।

अहिलेको भयावह अवस्थामा देशलाई सर्वोपरी ठानेर अगाडि बढ्ने कि प्रहसन देखाउने हो ? नेतृत्वका कारणले

राष्ट्रसंघमा पुपुवा न्युगिनी

पुपुवा न्युगिनीका राष्ट्रपति संयुक्त राष्ट्र संघको बैठकमा भागलिदै गर्दाको यो दृष्य थियो यो । उनी आफ्नो जनजाति राष्ट्रिय मेभपुपुमा यसरी साँजुका थिए कि विश्वले पुपुवा न्युगिनीको पहिचानलाई सम्मानको दृष्टिले हेरेका थिए ।

साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेड

द्वारा प्रवर्द्धित
सिटी ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

ISI स्टण्डर्डको सिङ गव्दिर स्वर कोड गे बीकमा रिटिको जाली भएको उ गहको होजापाडप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- एक प्रयोग गर्न सकिने फ्याटिक सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्युटर प्रविधिबाट चल्ने प्लानेट, तोलामा रोडे आउक हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू